

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
LISTOPAD 2011**

Warszawa, 21 grudnia 2011 r.

Spis treści

	strona
Wstęp.....	3
Rynek pracy	5
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	11
Ceny.....	15
Rolnictwo.....	22
Przemysł	27
Budownictwo	32
Budownictwo mieszkaniowe	34
Rynek wewnętrzny	36
Transport.....	39
Bilans płatniczy	41
Handel zagraniczny	43
Pieniądz	50
Budżet państwa.....	53
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.....	57
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	59

Wstęp

W kolejnych okresach 2011 r., mimo niekorzystnych uwarunkowań zewnętrznych, w Polsce utrzymało się stabilne, dość wysokie tempo wzrostu gospodarczego. W listopadzie notowano dalszy znaczny wzrost produkcji sprzedanej w przemyśle i budownictwie oraz wysoką dynamikę sprzedaży usług w transporcie. Sprzedaż detaliczna w skali roku wzrosła nieco więcej niż w październiku.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw kształtowało się w kolejnych miesiącach powyżej poziomu sprzed roku, ale w październiku i listopadzie rosło nieco wolniej niż w poprzednich okresach. Stopa bezrobocia wzrosła do 12,1% w końcu listopada. Mniejszy niż w poprzednich miesiącach był w listopadzie wzrost przeciętnych wynagrodzeń nominalnych w sektorze przedsiębiorstw, a nasilenie zjawisk inflacyjnych wpłynęło na spadek ich siły nabywczej w skali roku. Niższe niż przed rokiem były również realne świadczenia emerytalno-rentowe w obu systemach. Grudniowe wyniki badań koniunktury wskazują na osłabienie nastrojów przedsiębiorców i konsumentów.

Produkcja sprzedana przemysłu ukształtowała się w listopadzie br. na poziomie o 8,7% wyższym niż przed rokiem, a po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym – o 9,2% większym. W okresie styczeń–listopad br. w przemyśle notowano wzrost produkcji o 7,8% w ujęciu rocznym, kształtujący się głównie pod wpływem korzystnej dynamiki dóbr zaopatrzeniowych i inwestycyjnych. Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej była w listopadzie wyższa niż przed rokiem o 13,0% (po wyrównaniu sezonowym – o 16,5%). W okresie jedenastu miesięcy br. produkcja w budownictwie zwiększyła się o 16,6%, a wysoki wzrost obserwowano w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz robotach budowlanych specjalistycznych.

Według grudniowych wyników badania koniunktury, nastroje przedsiębiorców w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie są bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem. Pogorszyły się negatywne oceny bieżące i przyszłe w zakresie sytuacji finansowej oraz przewidywania dotyczące zatrudnienia. Jednostki wskazują na możliwość większego niż w listopadzie br. ograniczenia bieżącego i przyszłego portfela zamówień

oraz produkcji. W handlu detalicznym na pogłębienie ujemnego wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury wpływa m.in. pogorszenie niekorzystnych ocen bieżącej sprzedaży. Firmy negatywnie postrzegają przyszłą sprzedaż i popyt (wobec pozytywnych wskazań w poprzednich miesiącach). W najbliższych trzech miesiącach możliwe jest pogłębienie problemów z terminowym regulowaniem zobowiązań finansowych tych podmiotów.

Utrzymujący się od kilku miesięcy znaczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie br. ponownie się nasilił. Ceny były o 4,8% wyższe niż przed rokiem, na co w największym stopniu wpływały rosnące ceny towarów i usług w zakresie mieszkania, żywności i napojów bezalkoholowych oraz transportu. Wysoki, większy niż w poprzednich miesiącach, był wzrost cen produkcji przemysłowej. W budownictwie utrzymał się niewielki wzrost cen w skali roku.

Na rynku rolnym w okresie styczeń–listopad br. obserwowano znaczny wzrost cen podstawowych zbóż i żywca rzeźnego w skali roku. Wskaźnik opłacalności tuczu trzody chlewnej, na skutek bardzo wysokich cen ziarna w kolejnych miesiącach br., utrzymywał się na niskim poziomie. W listopadzie br. większość podstawowych produktów rolnych, z wyjątkiem ziemniaków, była droższa niż przed rokiem. Według wynikowego szacunku, w 2011 r. zbiory zbóż ogółem były nieco niższe od ubiegłorocznych i kształtowały się na poziomie średniej z lat 2001–2005. Wyraźnie mniejsze niż przed rokiem (ale znacznie wyższe od średnich z okresu 2001–2005) były zbiory rzepaku i rzepiku, natomiast zbiory pozostałych głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych zwiększyły się w stosunku do notowanych w 2010 r.

Obroty towarowe handlu zagranicznego w okresie styczeń–październik br. wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku w tym samym tempie po stronie eksportu i importu. Nadal pogłębiało się ujemne saldo obrotów ogółem w ujęciu rocznym, głównie na skutek pogorszenia się ujemnego salda wymiany z krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Po trzech kwartałach br. eksport w cenach stałych był wyższy niż przed rokiem o 7,5%, a import – o 6,5%. Pogorszeniu uległ wskaźnik terms of trade i wyniósł 98,7 wobec 99,0 w okresie styczeń–wrzesień ub. roku.

W wyniku większej realizacji planu po stronie dochodów niż wydatków (odpowiednio 93,3% i 88,3% kwoty założonej w ustawie budżetowej), deficyt budżetu państwa po jedenastu miesiącach br. wyniósł 21,6 mld zł, co stanowiło 53,6% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2011 r.

Rynek pracy

W listopadzie br. w sektorze przedsiębiorstw utrzymał się umiarkowany wzrost przeciętnego zatrudnienia w skali roku. Zwiększyła się liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia rejestrowanego. Nadal ponad połowę zarejestrowanych stanowili długotrwale bezrobotni.

Według wyników badania popytu na pracę w okresie trzech kwartałów br. utworzono mniej miejsc pracy niż przed rokiem. Spadek notowano w podmiotach małych i dużych, przy umocnieniu wzrostu w jednostkach średnich. Skala likwidacji miejsc pracy w gospodarce obniżyła się.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w listopadzie br. ukształtowało się na poziomie 5515,0 tys. osób, tj. o 2,5% wyższym niż przed rokiem (wobec wzrostu o 2,5% w październiku br. i o 2,2% w listopadzie ub. roku). Zwiększenie zatrudnienia notowano w większości sekcji. W największym stopniu wzrosło zatrudnienie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 9,5%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,9%).

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2010		2011	
	XI			I–XI		
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w tys.	
Sektor przedsiębiorstw	5515,0	102,5	102,2	100,6	103,4	5539,3
w tym:						
Przemysł.....	2481,0	101,4	101,5	99,2	102,4	2495,8
górnictwo i wydobywanie	169,1	100,8	93,7	98,2	94,8	167,7
przetwórstwo przemysłowe.....	2052,4	101,7	101,8	99,0	102,9	2066,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	150,7	96,7	105,4	100,4	102,8	153,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	108,8	103,7	104,3	103,9	104,6	108,9
Budownictwo.....	473,5	106,4	102,6	100,9	108,1	472,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1111,2	101,8	100,9	100,0	102,3	1115,8
Transport i gospodarka magazynowa	468,3	101,5	101,3	100,0	101,6	470,2
Zakwaterowanie i gastronomia.....	115,6	108,9	105,7	105,6	108,2	116,7
Informacja i komunikacja	165,6	106,6	98,6	100,1	103,7	164,8
Obsługa rynku nieruchomości	95,8	105,3	103,1	103,3	107,7	98,5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	161,6	109,5	105,0	103,2	109,9	159,9
Administrowanie i działalność wspierająca.....	310,0	99,1	114,5	113,0	104,5	312,2

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

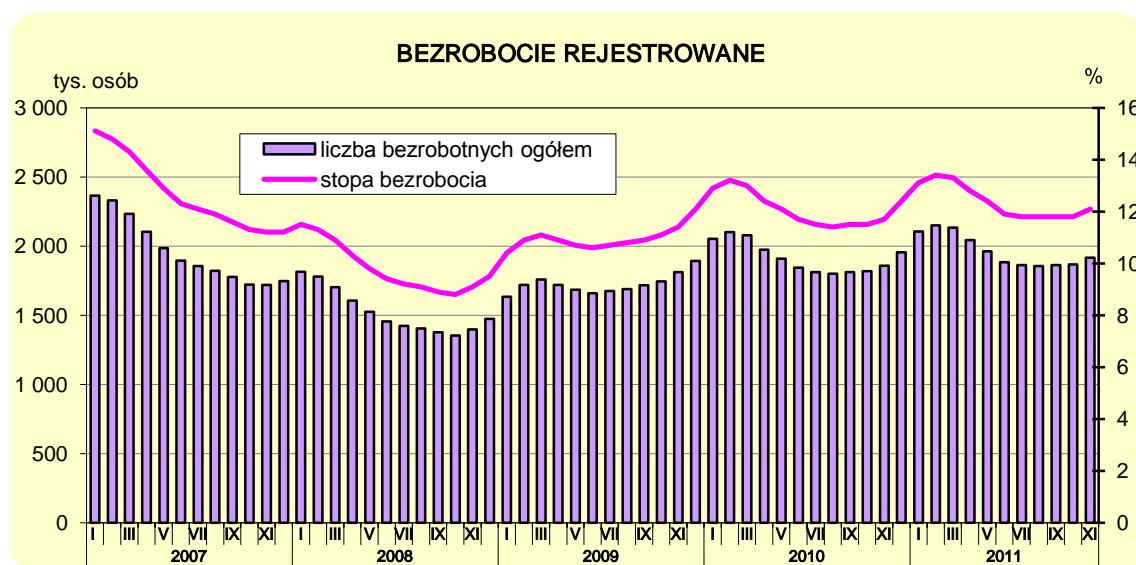
W porównaniu z listopadem ub. roku w większości działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu obserwowano wzrost przeciętnego zatrudnienia, największy – w przedsiębiorstwach zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

(o 10,1%) oraz budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 9,8%). Zwiększyło się także zatrudnienie m.in. w produkcji wyrobów z metali (o 5,0%), handlu detalicznym (o 4,5%), a także handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 3,8%). Utrzymał się obserwowany od wielu miesięcy spadek przeciętnego zatrudnienia m.in. w produkcji odzieży (2,7%) i handlu hurtowym (2,0%) oraz obserwowany od sierpnia br. spadek w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (1,9%).

W okresie styczeń–listopad br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5539,3 tys. osób i było o 3,4% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 0,6% w analogicznym okresie ub. roku).

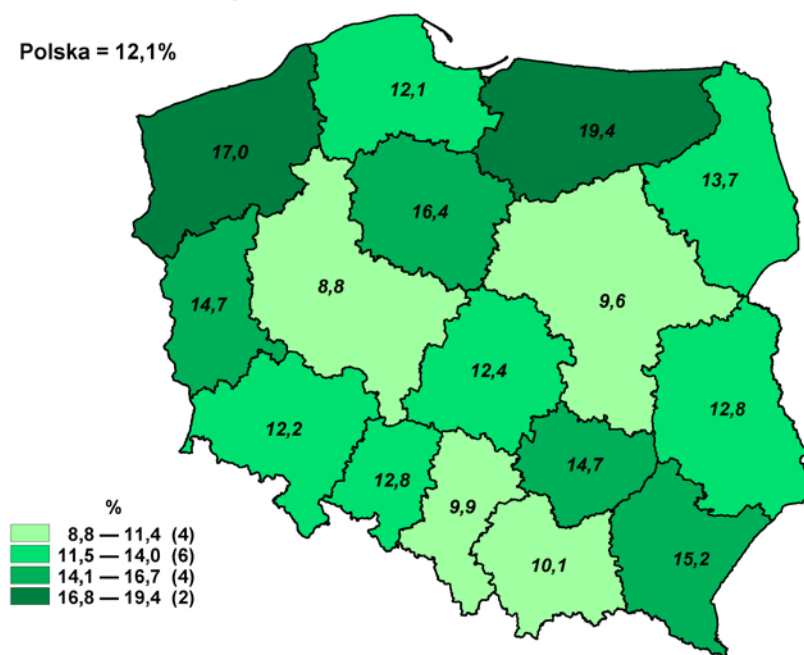
W końcu listopada br. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy wyniosła 1914,9 tys. i zwiększyła się o 2,5% (tj. o 47,4 tys.) w porównaniu z poprzednim miesiącem i o 3,0% (tj. o 56,6 tys.) – w stosunku do listopada ub. roku. **Stopa bezrobocia rejestrowanego** wyniosła 12,1%, tj. była wyższa o 0,3 pkt proc. niż przed miesiącem i o 0,4 pkt proc. – niż przed rokiem.

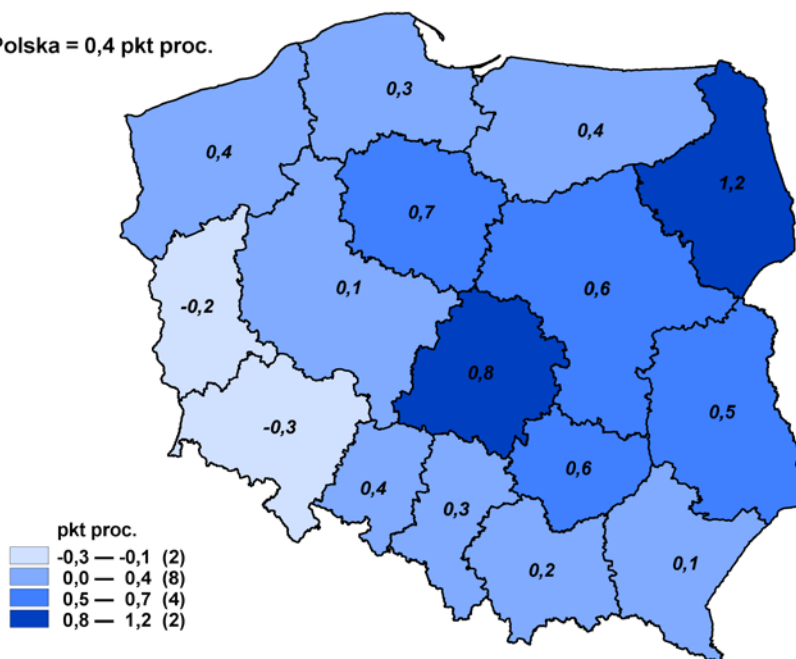
Stopa bezrobocia w województwach kształtowała się w granicach od 8,8% w wielkopolskim do 19,4% w warmińsko-mazurskim. W ujęciu miesięcznym stopa bezrobocia zwiększyła się we wszystkich województwach, najbardziej w województwie warmińsko-mazurskim (o 0,5 pkt proc.), a najmniej – w mazowieckim (o 0,1 pkt proc.). W porównaniu z listopadem ub. roku w większości województw stopa bezrobocia wzrosła, w największym stopniu – w województwie podlaskim (o 1,2 pkt proc.). Spadła natomiast w województwie dolnośląskim (o 0,3 pkt proc.) i lubuskim (o 0,2 pkt proc.).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w końcu listopada 2011 r.

Polska = 12,1%

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Listopad 2011 r. do listopada 2010 r.

Polska = 0,4 pkt proc.

W końcu listopada br. w **strukturze bezrobotnych** kobiety stanowiły 54,4% (wobec 52,7% przed rokiem). W stosunku do listopada ub. roku zwiększył się udział osób bez prawa do zasiłku (o 0,5 pkt proc. do 84,1%) i osób wcześniej pracujących (o 0,5 pkt proc. do 79,6%), w tym odsetek osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy wyniósł 3,7% (wobec 4,1% w listopadzie ub. roku). Na poziomie zbliżonym do obserwowanego przed rokiem pozostał natomiast udział absolwentów (6,2%).

Spośród osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w największym stopniu zwiększył się udział osób długotrwale bezrobotnych², których liczba w piątym miesiącu z kolei przekraczała połowę zarejestrowanych ogółem (w porównaniu z listopadem ub. roku wzrost odsetka o 4,2 pkt proc. do 50,4%). Zwiększył się również udział osób, które nie posiadały kwalifikacji zawodowych (o 3,6 pkt proc. do 30,1%), osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,7 pkt proc. do 22,1%), osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 0,6 pkt proc. do 8,7%) oraz osób niepełnosprawnych (o 0,1 pkt proc. do 5,3%). Obniżył się natomiast odsetek osób bezrobotnych do 25 roku życia (o 0,6 pkt proc. do 21,3%). Spośród wymienionych kategorii najbardziej wzrosła w ujęciu rocznym liczba bezrobotnych, którzy nie posiadali kwalifikacji zawodowych (o 17,1%).

W listopadzie br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 232,4 tys. osób, tj. była o 2,9% wyższa niż przed miesiącem i o 11,7% niższa niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem obniżył się w stosunku do listopada ub. roku (o 1,8 pkt proc. do 80,8%). Mniejszy był również odsetek osób dotychczas niepracujących (o 2,2 pkt proc. i wyniósł 19,5%) oraz osób zamieszkałych na wsi (41,8%, tj. spadek o 0,3 pkt proc.). Zwiększył się natomiast udział absolwentów (o 0,5 pkt proc. do 9,8%) oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,4 pkt proc. do 2,6%).

Z ewidencji bezrobotnych **skreślono** 185,1 tys. osób, tj. mniej o 15,9% niż przed miesiącem i o 17,0% – niż przed rokiem. Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 83,7 tys. osób (wobec 98,2 tys. przed miesiącem i 92,4 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym (o 3,8 pkt proc. do 45,3%). Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 76,8 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 6,9 tys. osób (przed rokiem odpowiednio 72,4 tys. i 20,1 tys.). Spośród osób wykreślonych z ewidencji wzrósł również odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 4,0 pkt proc. do 33,8%), osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu

---

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

bezrobotnego (o 1,4 pkt proc. do 5,6%) oraz osób, które nabyły prawa emerytalne i rentowe (o 0,3 pkt proc. do 1,1%). Zmniejszył się natomiast znacząco udział osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem stażu lub szkolenia u pracodawców (o 10,7 pkt proc. do 4,0%).

W listopadzie br. do urzędów pracy zgłoszono 44,9 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. mniej o 18,1% niż przed miesiącem i o 26,7% – niż przed rokiem. Oferty z sektora publicznego stanowiły 12,4% ogółu ofert (wobec 14,2% w październiku br. i 18,4% w listopadzie ub. roku). Zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym zgłoszono mniej ofert niż przed miesiącem i przed rokiem, przy czym spadek był głębszy w sektorze publicznym. W końcu listopada br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 30,2% ogółu ofert (wobec 30,8% przed miesiącem i 27,5% przed rokiem).

W końcu listopada br. zadeklarowano więcej niż przed miesiącem, ale mniej niż przed rokiem zwolnień grupowych – 464 zakłady **zadeklarowały zwolnienie** 31,0 tys. pracowników, w tym 15,0 tys. osób z sektora publicznego (w końcu października br. odpowiednio 467 zakładów, 30,9 tys. pracowników, w tym 16,4 tys. z sektora publicznego, natomiast w końcu listopada ub. roku – 445 zakładów, 46,9 tys. pracowników, w tym 30,6 tys. z sektora publicznego).

Według wyników kwartalnego badania **popytu na pracę**, w końcu III kwartału br. 23,2 tys. podmiotów (tj. 4,0% badanych jednostek) wykazało 57,8 tys. wolnych miejsc pracy, tj. o 14,8% mniej miejsc niż przed rokiem, kiedy 25,6 tys. podmiotów (tj. 4,3% badanych jednostek) dysponowało 67,8 tys. **wolnych miejsc pracy**. Spadek liczby wolnych miejsc pracy odnotowano we wszystkich kategoriach wielkości podmiotów: w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 49 osób – o 17,6%, w podmiotach o liczbie pracujących 10-49 osób – o 3,4%, a w jednostkach o liczbie pracujących poniżej 10 osób – o 17,0%. W porównaniu z sytuacją sprzed roku w największej skali obniżył się udział wolnych miejsc pracy w administrowaniu i działalności wspierającej (o 2,2 pkt proc. do 2,8%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,6 pkt proc. do 6,0%) oraz budownictwie (o 1,2 pkt proc. do 13,9%). Najbardziej zwiększył się natomiast udział wolnych miejsc pracy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,6 pkt proc. do 17,9%) oraz informacji i komunikacji (o 1,4 pkt proc. do 4,9%).

W porównaniu z końcem III kwartału ub. roku, w strukturze wolnych miejsc pracy według zawodów w największym stopniu wzrósł odsetek wolnych miejsc pracy przeznaczonych dla pracowników usług osobistych i sprzedawców (o 3,2 pkt proc. do 12,2%), operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 2,9 pkt proc. do 14,4%), robotników przemysłowych i rzemieślników (o 2,2 pkt proc. do 25,8%) oraz przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (o 2,1 pkt proc.

---

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

do 4,3%). Najbardziej zmniejszył się natomiast udział wolnych miejsc pracy dla techników i innego średniego personelu (o 5,5 pkt proc. do 7,5%) oraz pracowników przy pracach prostych (o 4,1 pkt proc. do 6,4%).

W okresie styczeń-wrzesień br. **utworzono** 469,0 tys. **nowych miejsc pracy**, tj. o 5,0% mniej niż przed rokiem. Spadek odnotowano w podmiotach dużych – 15,7% i małych – o 5,6%, a w jednostkach średnich obserwowano wzrost – o 10,1%. W ogólnej liczbie nowych miejsc pracy zmniejszył się udział stanowisk utworzonych m.in. w budownictwie (o 1,7 pkt proc. do 14,7%) oraz administracji publicznej i obronie narodowej; obowiązkowych zabezpieczeniach społecznych (o 1,1 pkt proc. do 2,7%), a zwiększył się – m.in. w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 2,9 pkt proc. do 4,8%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,0 pkt proc. do 24,5%).

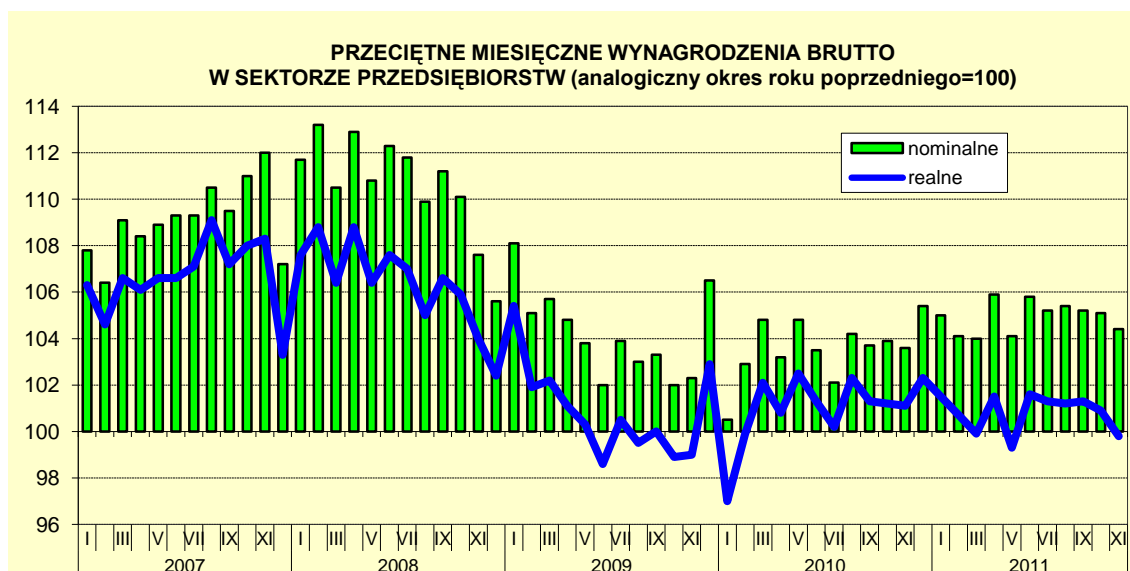
Spśród nowo utworzonych miejsc pracy w końcu III kwartału br. wolnych było jeszcze 13,8 tys. miejsc – najwięcej w przetwórstwie przemysłowym (26,2%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (15,6%) oraz budownictwie (12,7%).

W okresie trzech kwartałów br. **zlikwidowano** 306,4 tys. miejsc pracy, tj. o 9,1% mniej niż przed rokiem. W jednostkach dużych liczba ta zmniejszyła się o 13,4%, małych – o 11,3%, a w średnich – o 1,5%. Wskutek znacznego obniżenia skali likwidacji w transporcie i gospodarce magazynowej (o 35,9%), w strukturze zlikwidowanych miejsc pracy ogółem istotnie zmniejszył się udział tej sekcji (o 2,1 pkt proc. i wyniósł 5,2%). Niższy był również odsetek miejsc zlikwidowanych m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 2,0 pkt proc. i wyniósł 22,4%). Zwiększył się natomiast udział miejsc zlikwidowanych m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,5 pkt proc. do 23,3%), edukacji (o 1,2 pkt proc. do 4,7%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 1,1 pkt proc. do 5,5%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 0,9 pkt proc. do 4,4%).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W listopadzie br. przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne w sektorze przedsiębiorstw rosły w skali roku wolniej niż w poprzednich miesiącach, a ich siła nabywcza ukształtowała się poniżej poziomu ubiegłorocznego. Odnotowano spadek przeciętnych realnych świadczeń emerytalno-rentowych w obu systemach.

W okresie jedenastu miesięcy br. obserwowano umiarkowany wzrost przeciętnych wynagrodzeń nominalnych brutto w sektorze przedsiębiorstw w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku. Przy znacznym wzroście cen konsumpcyjnych, przeciętne płace realne były niewiele większe niż przed rokiem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁴ w listopadzie br. wyniosło 3682,19 zł i było wyższe niż przed rokiem o 4,4% (w październiku br. notowano wzrost o 5,1%, a w listopadzie ub. roku - o 3,6%). Przeciętne płace wzrosły w większości sekcji o znaczącym udziale w zatrudnieniu, najbardziej w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,2%), przetwórstwie przemysłowym (o 5,1%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz informacji i komunikacji (po 4,9%). Spadek obserwowano jedynie w sekcji górnictwo i wydobywanie – o 0,5%. Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu wyższe niż przed rokiem były wynagrodzenia m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 8,5%), magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 8,2%), handlu hurtowym (o 7,0%). Spadek obserwowano w dziale wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego – o 2,3%.

⁴ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W okresie styczeń–listopad br. **przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw** wyniosło 3566,28 zł i było o 5,1% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 2,7% przed rokiem). Wynagrodzenia wzrosły we wszystkich sekcjach o znaczącym udziale w zatrudnieniu – najwyższa dynamika płac notowana była w górnictwie i wydobywaniu (wzrost o 9,1%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,4%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 6,5%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 5,6%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2011		2010		2011	
	XI			I–XI		
	w zł	analogiczny okres poprzedniego roku=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	3682,19	104,4	103,6	102,7	105,1	3566,28
w tym:						
Przemysł	3814,33	104,0	105,4	104,9	105,6	3629,72
górnictwo i wydobywanie	7006,28	99,5	101,2	101,4	109,1	5977,31
przetwórstwo przemysłowe.....	3388,16	105,1	105,6	105,1	105,6	3306,63
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	6164,67	104,9	116,3	107,6	106,5	5500,09
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	3635,68	102,3	104,8	105,2	104,0	3513,70
Budownictwo.....	3773,58	103,6	102,7	101,5	105,0	3669,39
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	3240,73	104,3	102,3	101,7	104,6	3238,70
Transport i gospodarka magazynowa	3486,30	102,5	105,6	98,9	104,2	3409,71
Zakwaterowanie i gastronomia.....	2430,08	102,7	102,1	102,7	103,7	2454,07
Informacja i komunikacja.....	6447,20	104,9	103,5	103,8	104,6	6449,74
Obsługa rynku nieruchomości	3761,62	104,4	106,3	104,3	104,3	3652,82
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	5335,19	100,4	99,5	97,4	100,5	5285,22
Administrowanie i działalność wspierająca	2354,82	107,2	106,0	104,9	107,4	2304,49

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–listopad br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 8,7% (przed rokiem wzrost o 3,4%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w **sektorze publicznym** w okresie styczeń–listopad br. ukształtowało się na poziomie 4284,14 zł (tj. o 6,8% wyższym niż przed rokiem). W listopadzie br. przeciętna płaca wyniosła 4634,39 zł i wzrosła o 4,7% w skali roku. W **sektorze prywatnym**, w okresie jedenastu miesięcy br., przeciętne wynagrodzenie wyniosło 3448,74 zł i zwiększyło się o 5,1% w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku, a jego relacja w stosunku do płacy brutto w sektorze publicznym zmniejszyła się z 81,8% do 80,5%. W listopadzie br. przeciętne wynagrodzenie brutto było o 4,8% wyższe niż przed rokiem i ukształtowało się na poziomie 3526,62 zł.

W listopadzie br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** była niższa niż przed rokiem o 0,2% (wobec wzrostu w październiku br. o 0,9% i w listopadzie ub. roku o 1,1%). W okresie jedenastu miesięcy br. płaca realna była wyższa niż przed rokiem o 1,0% (w analogicznym okresie ub. roku notowano wzrost o 0,2%).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba emerytów i rencistów		Przeciętne miesięczne świadczenie brutto			
	XI 2011				I-XI 2011	
	w tys.	XI 2010=100	w zł	XI 2010=100	w zł	I-XI 2010=100
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.....	7752,0	98,9	1745,81	104,8	1725,69	105,2
emerytury.....	5217,4	99,4	1861,10	104,7	1843,17	105,2
renty z tytułu niezdolności do pracy.....	1188,3	95,5	1380,38	104,9	1362,44	104,9
renty rodzinne	1346,3	100,2	1621,57	104,3	1596,07	104,6
Emerytury i renty rolników indywidualnych.....	1310,5	96,7	984,34	103,0	986,10	103,3

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w listopadzie br. była o 4,8% większa niż przed rokiem i wyniosła 1745,81 zł. W okresie styczeń-listopad br. ukształtowała się ona na poziomie 1725,69 zł (wzrost w skali roku o 5,2%). Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta w systemie pracowniczym nieznacznie zmniejszyła się w ujęciu rocznym (o 0,4%), natomiast w okresie jedenastu miesięcy br. wzrosła odpowiednio o 0,5%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w listopadzie br. ukształtowała się na poziomie 984,34 zł i wzrosła w ujęciu rocznym o 3,0%. W okresie styczeń-listopad br. wyniosła 986,10 zł, tj. więcej niż przed rokiem o 3,3%. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w listopadzie br. była niższa niż odpowiednio przed rokiem o 2,1%, a w okresie jedenastu miesięcy br. - o 1,3%.

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie styczeń-listopad br. 2239,4 mln zł, tj. o 7,9% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. W listopadzie br. wypłacono bezrobotnym 187,9 mln zł, tj. o 1,4% więcej niż przed miesiącem oraz o 0,9% więcej niż przed rokiem.

W listopadzie br. wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** wyniosła 134,9 mln zł (wzrost w skali roku o 1,7%), przy nieznacznym zmniejszeniu się w skali miesiąca (o 0,2%). W okresie styczeń-listopad br.

wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 1470,8 mln zł, tj. więcej niż przed rokiem o 0,4%.

W listopadzie br. zrealizowano 5,0 tys. **wypłat z Funduszu Emerytur Pomostowych** (wobec 3,1 tys. przed rokiem). Łączna kwota wypłat wyniosła 10,8 mln zł i była prawie o 4,0 mln zł wyższa niż przed rokiem. W okresie styczeń-listopad br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 105,4 mln zł (przed rokiem 64,7 mln zł). Średnia liczba osób pobierających świadczenia z tego źródła wyniosła w tym okresie 4,2 tys. (wobec 2,5 tys. odpowiednio przed rokiem).

Ceny

W listopadzie br. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku był większy niż w poprzednich miesiącach. Szybciej rosły ceny towarów i usług w zakresie transportu, mieszkania oraz żywności i napojów bezalkoholowych. Po raz kolejny odnotowano przyspieszenie tempa wzrostu cen producentów w skali roku. W okresie styczeń–listopad br. ceny konsumpcyjne oraz produkcji sprzedanej przemysłu były znacznie wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku. W produkcji budowlano-montażowej obserwowano niewielki wzrost cen wobec ich nieznacznego spadku przed rokiem.

Według wstępnych danych, **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** w listopadzie br. były wyższe **niż przed miesiącem** o 0,7%. Największy wzrost notowano w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 1,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 0,7%), w tym wyższe niż przed miesiącem były ceny produkcji m.in. koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 2,6%), metali oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (po 1,1%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 0,9%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 0,6%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz maszyn i urządzeń (po 0,5%), artykułów spożywczych oraz urządzeń elektrycznych (po 0,4%), a także wyrobów z metali oraz mebli (po 0,2%). Niższe były natomiast ceny m.in. chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 0,3%) oraz napojów (o 0,4%). W sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ceny produkcji nieznacznie wzrosły (o 0,1%), a w sekcji dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem.

Ceny produkcji sprzedanej przemysłu były w listopadzie br. wyższe **niż przed rokiem** o 8,9% (wobec wzrostu odpowiednio o 8,5% w październiku br.). Wzrost cen obserwowano we wszystkich sekcjach, w tym największy w sekcji górnictwo i wydobywanie (podobnie jak przed miesiącem – o 10,3%). Wzrosły również ceny w przetwórstwie przemysłowym (o 9,6% wobec 9,2% przed miesiącem), w tym wyższe niż przed rokiem były ceny produkcji m.in. koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 39,7%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 11,9%), metali (o 11,3%), artykułów spożywczych (o 10,3%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 10,1%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 7,2%), maszyn i urządzeń (o 6,0%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 5,1%), wyrobów z metali (o 4,8%), urządzeń elektrycznych (o 3,7%), mebli (o 2,7%), napojów (o 0,9%). Ceny produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych kształtowały się na poziomie zbliżonym do obserwowanego w analogicznym okresie ub. roku. Wyższe niż przed rokiem były ceny w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 4,6% wobec 4,7% w październiku br.) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,9% wobec 2,8% przed miesiącem), w tym wzrosły ceny w wytwarzaniu paliw gazowych; dystrybucji i handlu

paliwami gazowymi w systemie sieciowym (o 5,3%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (o 3,8%) oraz wytwarzaniu, przesyłaniu, dystrybucji i handlu energią elektryczną (o 2,4%).

Szacuje się, że **ceny produkcji budowlano-montażowej** w listopadzie br. były wyższe niż przed rokiem o 1,7%, natomiast w ujęciu miesięcznym pozostały na poziomie zbliżonym do obserwowanego w październiku br.

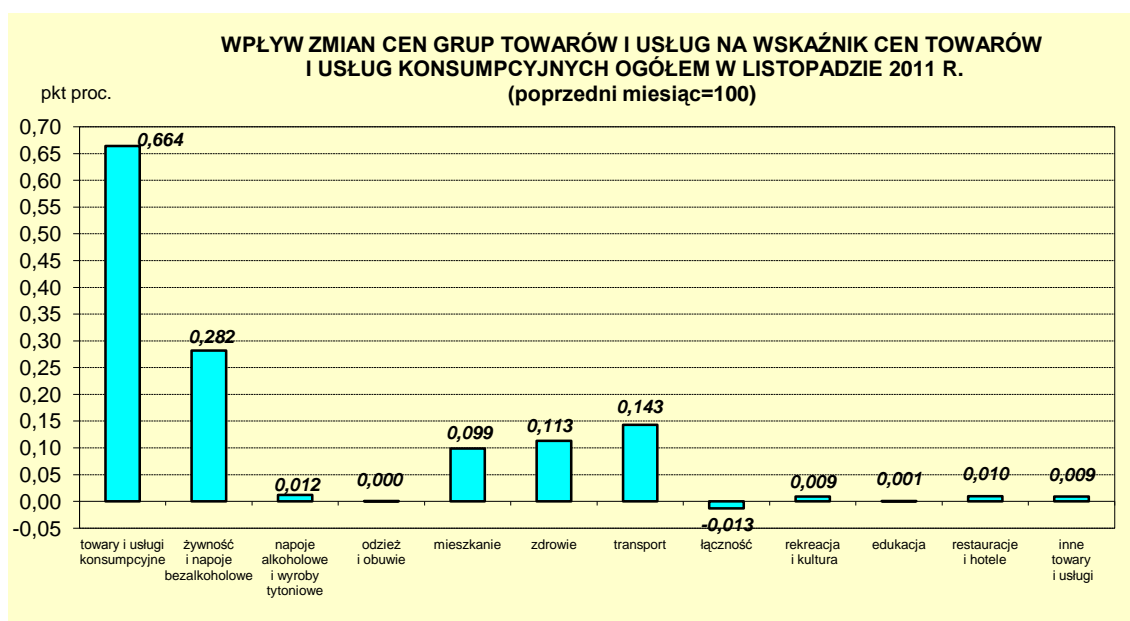
Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2010	Grudzień roku poprzedniego=100					
XI	104,9	116,8	104,0	105,1	105,3	99,9
2011						
XI	107,5	104,3	108,4	102,8	103,9	101,8
2010	Miesiąc poprzedni=100					
XI	100,4	101,7	100,3	100,0	100,2	100,0
XII.....	101,2	105,8	101,1	100,1	100,6	100,1
2011						
I	100,4	100,0	100,3	100,7	102,4	100,1
II.....	101,2	102,1	101,3	100,2	100,3	100,1
III.....	101,6	99,9	102,0	100,1	99,7	100,2
IV.....	100,7	104,2	100,6	100,0	100,3	100,2
V.....	99,7	98,3	99,7	100,0	100,3	100,2
VI.....	100,3	100,8	100,3	100,1	100,7	100,3
VII.....	100,4	101,2	100,3	101,0	100,4	100,2
VIII.....	100,6	99,1	100,7	100,5	100,2	100,3
IX.....	101,7	100,8	101,9	100,1	100,0	100,1
X.....	100,1	96,4	100,4	100,0	99,6	100,1
XI	100,7	101,7	100,7	100,1	100,0	100,0
2010	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
XI	104,7	119,2	103,5	105,1	105,8	100,0
XII.....	106,2	123,6	105,1	105,2	105,9	100,0
I-XI	101,8	117,3	100,4	103,1	106,1	99,9
2011						
I	106,2	120,2	105,3	105,0	106,8	100,3
II.....	107,5	124,0	107,0	103,7	106,9	100,4
III.....	109,5	122,4	109,5	103,7	106,2	100,6
IV.....	108,8	122,7	108,6	103,7	104,7	100,6
V.....	106,3	119,6	105,9	103,5	104,6	100,7
VI.....	105,6	119,5	105,2	102,4	105,6	100,8
VII.....	105,9	119,0	105,4	103,3	106,4	101,1
VIII.....	106,8	116,2	106,6	103,8	106,3	101,4
IX.....	108,4	114,3	108,7	104,0	104,9	101,6
X.....	108,5	110,3	109,2	102,8	104,7	101,6
XI	108,9	110,3	109,6	102,9	104,6	101,7
I-XI.....	107,5	117,9	107,4	103,5	105,6	101,0

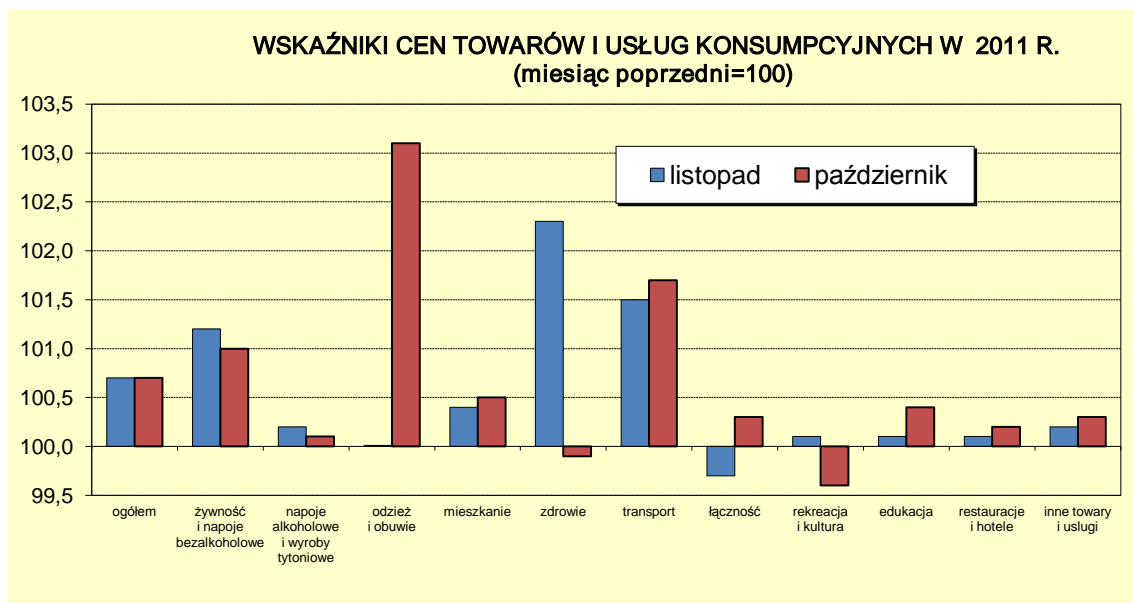

W listopadzie br. **ceny towarów i usług konsumpcyjnych** były o 0,7% wyższe niż przed miesiącem. Największy wpływ na wskaźnik cen towarów i usług miały wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie transportu, które podwyższyły wskaźnik cen ogółem odpowiednio o 0,28 pkt proc. i 0,14 pkt proc. Spadek cen towarów i usług w zakresie łączności wpłynął na obniżenie tego wskaźnika odpowiednio o 0,01 pkt proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w listopadzie br. **w ujęciu miesięcznym** wzrosły o 1,2%, przy czym żywność była droższa o 1,3%, a napoje bezalkoholowe – o 0,4%. Więcej niż przed miesiącem konsumenci płacili za warzywa (o 9,1%), ryby (o 1,8%), cukier oraz ryż (po 1,0%), oleje i pozostałe tłuszcze (o 0,9%), a także mięso

(przeciętnie o 0,7%, w tym mięso wołowe – o 1,6%, mięso wieprzowe – o 1,3%, wędliny – o 0,8%, przy spadku cen drobiu – o 0,8%). Wyższe niż w październiku br. były również m.in. ceny artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,5%, w tym jaja – o 1,3%, jogurty, śmietana, napoje i desery mleczne - o 0,6%, sery – o 0,4% oraz mleko – o 0,3%), owoców (o 0,5%) oraz pieczywa (o 0,1%). Ceny makaronu oraz mąki kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem.

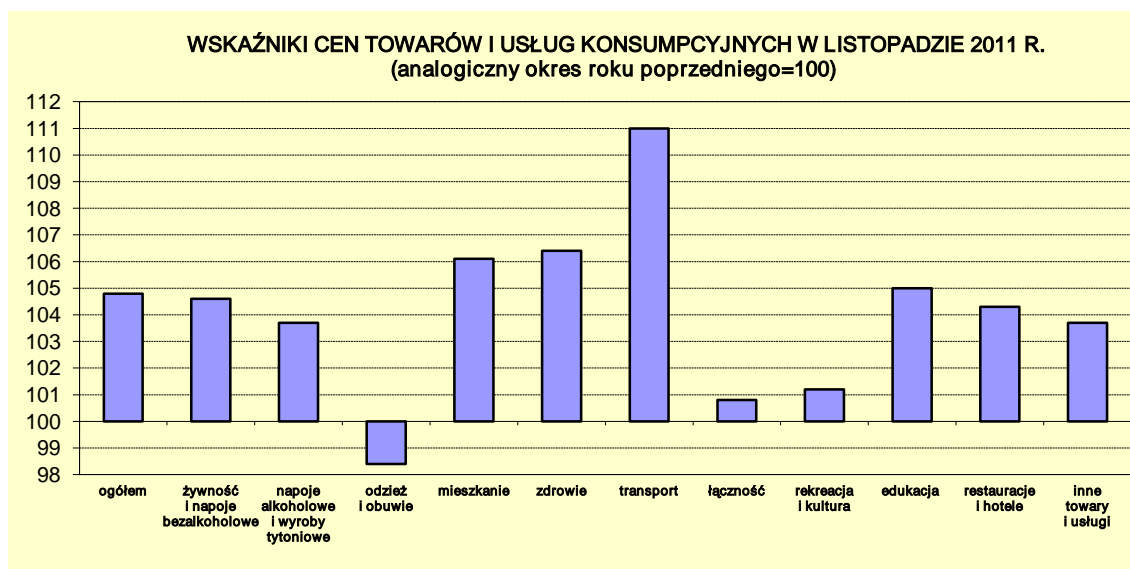
W listopadzie br. ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem wzrosły o 0,4%. Opłaty za usługi kanalizacyjne wzrosły o 0,2%, natomiast zaopatrzywanie w wodę oraz wywóz nieczystości (śmieci) – po 0,1%. Więcej niż w październiku br. należało zapłacić za nośniki energii (wzrost o 0,5%), w tym opał (o 1,2%), energię ciepłą (o 0,6%) i gaz (o 0,5%), przy kształtujących się – na poziomie notowanym przed miesiącem – cenach energii elektrycznej.

Opłaty związane ze zdrowiem były wyższe niż w październiku br. o 2,3%. Znacznie droższe były artykuły farmaceutyczne (o 3,8%), co było związane z wejściem w życie nowych przepisów dotyczących leków refundowanych. Więcej niż przed miesiącem konsumenci płacili również za usługi stomatologiczne (o 0,3%) oraz lekarskie (o 0,2%). Opłaty za usługi szpitalne kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem, natomiast ceny usług sanatoryjnych uległy obniżeniu (o 1,5%).

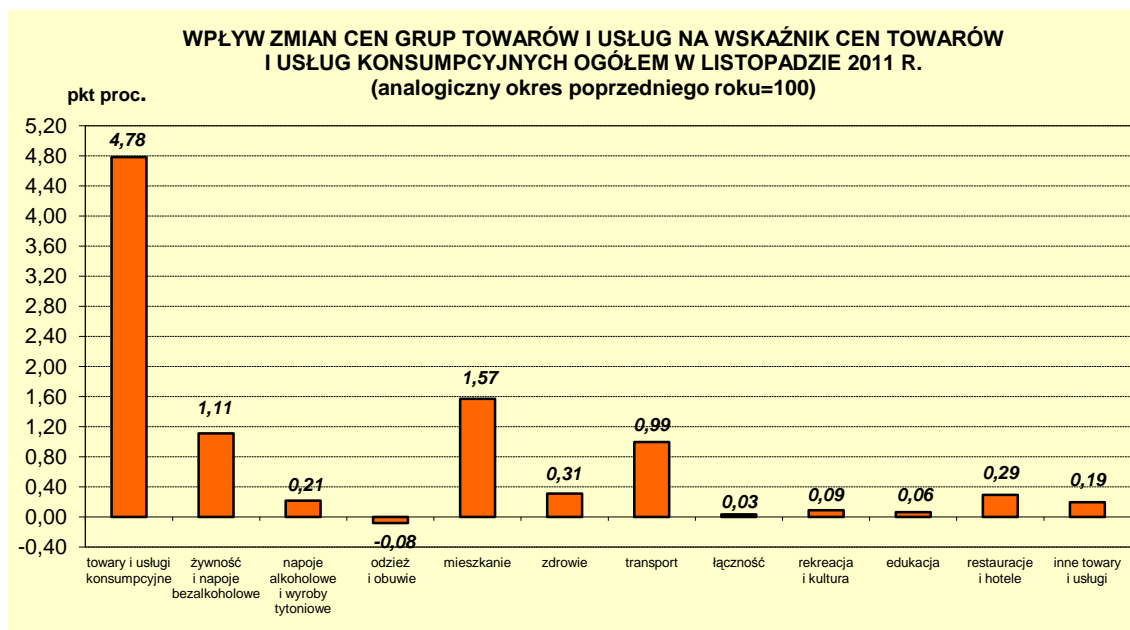
Ceny w zakresie transportu były wyższe o 1,5%. Więcej niż przed miesiącem konsumenci płacili za paliwa do prywatnych środków transportu (o 3,2%), w tym olej napędowy – o 5,1%, benzyny silnikowe – o 2,8% oraz gaz ciekły – o 1,5%. Niższe były natomiast m.in. ceny samochodów osobowych – o 0,6%.

W listopadzie br. ceny związane z rekreacją i kulturą były wyższe o 0,1%. Więcej należało zapłacić za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 0,5%) oraz

bilety do kin, teatrów i na koncerty (o 0,2%). Na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem kształtowały się ceny gazet i czasopism. Obniżeniu uległy ceny książek (o 0,3%) oraz usług w zakresie turystyki zorganizowanej w kraju i za granicą (odpowiednio o 0,7% i 1,5%).

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych **w skali roku** w listopadzie br. wyniósł 4,8% (wobec 4,3% przed miesiącem). Największy wpływ na poziom tego wskaźnika miały wzrosty cen towarów i usług w zakresie mieszkania, żywności i napojów bezalkoholowych oraz transportu, które podwyższyły wskaźnik cen konsumpcyjnych ogółem odpowiednio o 1,57 pkt proc., 1,11 pkt proc. i 0,99 pkt proc. Spadek cen odzieży i obuwia wpłynął na obniżenie tego wskaźnika o 0,08 pkt proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność i napoje bezalko- holowe	napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	odzież i obuwie	mieszkanie	zdrowie	transport	łączność	rekreacja i kultura	edukacja	restauracje i hotele
2010	Grudzień roku poprzedniego=100										
XI.....	102,8	103,9	103,7	97,6	103,5	102,8	104,2	99,7	100,6	102,4	102,8
2011											
XI.....	104,2	103,8	103,4	98,6	105,9	106,3	108,0	100,8	101,0	104,9	104,2
2010	Miesiąc poprzedni=100										
XI.....	100,1	100,2	100,6	100,0	100,2	100,1	99,8	100,0	99,8	100,1	100,3
XII.....	100,4	100,0	100,3	99,8	100,2	100,1	102,6	100,0	100,2	100,1	100,1
2011											
I.....	101,2	101,8	100,7	96,8	102,2	101,0	101,4	99,5	100,6	100,3	100,8
II.....	100,2	100,7	100,3	97,7	100,3	100,3	99,6	100,0	100,0	100,1	100,5
III.....	100,9	102,1	100,2	103,1	100,3	100,4	101,6	100,0	99,8	100,1	100,5
IV.....	100,5	100,8	100,0	101,2	100,2	100,4	101,7	100,1	100,1	100,1	100,5
V.....	100,6	101,3	100,5	101,9	100,3	100,8	100,3	98,8	100,1	100,1	100,4
VI.....	99,6	98,2	100,6	99,6	100,2	100,3	99,7	98,3	100,3	99,9	100,4
VII.....	99,7	98,3	100,4	97,7	100,6	100,3	100,0	99,5	100,8	100,3	100,3
VIII.....	100,0	98,6	100,2	97,2	100,4	100,2	100,9	104,8	100,0	100,0	100,1
IX.....	100,1	99,8	100,1	100,6	100,3	100,2	99,4	100,0	99,6	103,5	100,3
X.....	100,7	101,0	100,1	103,1	100,5	99,9	101,7	100,3	99,6	100,4	100,2
XI.....	100,7	101,2	100,2	100,0	100,4	102,3	101,5	99,7	100,1	100,1	100,1
2010	Analogiczny okres roku poprzedniego=100										
XI.....	102,7	104,3	103,8	97,0	103,6	102,9	103,7	98,8	98,9	102,4	102,9
XII.....	103,1	103,9	104,1	97,4	103,7	102,8	106,9	99,7	100,8	102,5	102,9
I-XI.....	102,5	102,6	105,4	96,1	103,3	103,0	106,1	98,6	99,6	102,7	103,3
2011											
I.....	103,6	104,6	104,5	96,5	105,2	103,4	107,5	98,5	99,5	102,6	103,5
II.....	103,6	105,0	104,2	95,8	104,7	103,5	106,5	98,9	100,3	102,7	103,7
III.....	104,3	106,8	103,1	98,2	104,9	103,6	107,3	99,2	100,6	102,7	104,0
IV.....	104,5	107,2	102,8	98,9	105,0	103,7	107,6	99,2	100,8	102,7	104,3
V.....	105,0	108,8	103,0	100,9	105,2	104,1	106,8	98,1	100,8	102,7	104,5
VI.....	104,2	106,4	103,6	100,9	105,1	104,2	106,4	96,4	100,2	102,5	104,5
VII.....	104,1	105,3	104,0	99,9	105,6	104,3	106,1	96,0	100,5	102,7	104,5
VIII.....	104,3	104,5	104,1	99,1	105,8	104,3	107,9	100,6	100,4	102,7	104,5
IX.....	103,9	103,3	104,2	97,1	105,9	104,2	107,6	100,6	100,5	105,1	104,4
X.....	104,3	104,1	104,1	98,4	105,9	104,0	109,1	101,0	100,8	105,0	104,4
XI.....	104,8	104,6	103,7	98,4	106,1	106,4	111,0	100,8	101,2	105,0	104,3
I-XI.....	104,2	105,5	103,7	98,6	105,4	104,2	107,6	99,0	100,5	103,3	104,2

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku w listopadzie br. wyniósł 4,6% (wobec 4,1% przed miesiącem), przy czym żywność była droższa o 4,5%, a napoje bezalkoholowe – o 5,4%. Znacznie więcej płacono za cukier (o 33,4%) oraz mąkę (o 14,9%). Wyższe były ceny mięsa (przeciętnie o 9,8%, w tym drobiu – o 20,7%, mięsa wołowego – o 15,8%, mięsa wieprzowego – o 10,2% oraz wędlin – o 6,0%). Podrożały również ryby (o 9,2%), oleje i pozostałe tłuszcze (o 9,0%), pieczywo (o 7,0%), ryż (o 6,1%), makarony (o 4,4%) oraz artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 4,3%, w tym mleko – o 5,5%, jogurty, śmietana, napoje i desery mleczne – o 4,7%, sery –

o 3,6% oraz jaja – o 2,3%). Znacznie mniej konsumenci płacili natomiast za warzywa (o 15,8%) oraz owoce (o 3,1%).

Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe były droższe niż przed rokiem o 3,7%, w tym znacznie więcej płacono za wyroby tytoniowe (o 8,4%).

Obniżeniu uległy ceny odzieży i obuwia (odpowiednio o 1,8% i 1,0%).

Ceny w zakresie mieszkania wzrosły w skali roku o 6,1%. Usługi kanalizacyjne podrożały o 10,5%, zaopatrywanie w wodę – o 7,3%, a wywóz nieczystości (śmieci) – o 6,1%. Ceny nośników energii zwiększyły się o 7,9%. Znacznie podrożał opał (o 9,9%), gaz (o 9,5%), energia elektryczna (o 6,8%) oraz energia ciepła (o 5,5%). Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego były wyższe niż w listopadzie ub. roku o 2,9%.

Artykuły i usługi związane ze zdrowiem podrożały w skali roku o 6,4%. Wzrosły również ceny artykułów farmaceutycznych (o 7,7%). Podniesiono ceny usług stomatologicznych (o 5,6%), lekarskich (o 4,9%), sanatoryjnych (o 4,0%) oraz usług szpitalnych (o 3,2%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu były w listopadzie br. o 11,0% wyższe niż przed rokiem, głównie w wyniku wysokiego wzrostu cen paliw do prywatnych środków transportu – o 19,4% (w tym oleju napędowego - o 24,5%, gazu ciekłego – o 23,8% oraz benzyny silnikowej – o 17,1%). Podrożały również usługi transportowe (o 9,4%). Obniżyły się natomiast ceny samochodów osobowych (o 3,7%). Ceny towarów i usług w zakresie łączności wzrosły o 0,8%.

Opłaty związane z rekreacją i kulturą w listopadzie br. były o 1,2% wyższe niż przed rokiem. Wzrosły ceny gazet i czasopism (o 4,8%), książek (o 4,3%) oraz biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 3,5%). Droższe były również usługi w zakresie turystyki zorganizowanej (o 3,3%). Znacznie mniej natomiast płacono za sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 7,5%).

Wyższe niż przed rokiem były ceny w zakresie restauracji i hoteli (o 4,3%). Spośród innych towarów i usług podrożały m.in. ubezpieczenia (o 7,3%). Za usługi w salonach fryzjerskich, kosmetycznych i zakładach pielęgnacyjnych należało zapłacić więcej niż przed rokiem o 4,3%.

Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie grudzień 2010 r. – listopad 2011 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 4,1% (wobec 3,9% w okresie listopad 2010 r. – październik 2011 r.). Ceny konsumpcyjne według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)⁵ wzrosły w tym okresie o 3,8%.

---

⁵ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2011 r. - struktura spożycia z 2009 r. w cenach grudnia 2010 r.). Grupowanie towarów i usług konsumpcyjnych oparto na Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu opracowanej na potrzeby HICP (COICOP/HICP).

Rolnictwo

Średnia temperatura powietrza w listopadzie br. wyniosła 3,2°C i była wyższa od średniej z wielolecia o 0,2 °C. Średnia suma opadów w tym miesiącu wyniosła ok. 3 mm. i była niższa o ok. 93% od normy z lat 1971-2000.

Na rynku rolnym w listopadzie br. utrzymał się sezonowy spadek cen zbóż, ziemniaków i drobiu rzeźnego. Nadal rosły natomiast ceny żywca wieprzowego, wołowego (w skupie) i mleka. Znacznie powyżej poziomu ubiegłorocznego kształtowały się przeciętne ceny podstawowych produktów rolnych, z wyjątkiem cen ziemniaków.

Ciepła i w zasadzie bezdeszczowa pogoda w listopadzie br. stwarzała dobre warunki dla zbioru roślin okopowych i pastewnych. Występujący na obszarze całego kraju duży niedobór opadów przyczynił się natomiast do dalszego pogorszenia warunków wilgotnościowych gleby. Niedobór wilgoci miał niekorzystny wpływ na wschody i rozwój roślin ozimych oraz utrudniał wykonywanie orek przedzimowych.

W pierwszej dekadzie listopada br. w całym kraju dobiegał końca zbiór buraków cukrowych i poplonów ścierniskowych, a w połowie miesiąca kukurydzy uprawianej na ziarno. Sprzyjające warunki termiczne w wielu rejonach kraju pozwoliły na przedłużenie sezonu pastwiskowego do końca miesiąca. Lokalnie spadki temperatury powietrza w połowie miesiąca spowodowały zimowe zahamowanie wegetacji roślin. Rośliny w końcowej fazie rozwoju były na ogół słabo wyrosnięte i rozkrzewione. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały natomiast hartowaniu roślin.

Według wynikowego szacunku przeprowadzonego w listopadzie br., tegoroczne zbiory i plony głównych ziemiopłodów kształtują się następująco:

Wyszczególnienie	Zbiory			Plony		
	w mln ton	2010=100	2001-2005 ^a = =100	z 1 ha w dt	2010=100	2001-2005 ^a = =100
Zboża ogółem.....	26,8	98,3	100,0	34,3	96,3	107,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi.....	24,3	96,7	97,8	32,9	94,3	106,5
pszenica.....	9,3	99,3	103,5	41,3	94,1	108,7
żyto.....	2,6	91,2	66,5	24,0	89,6	98,4
jęczmień.....	3,3	97,9	99,7	32,7	93,7	103,2
owies.....	1,4	91,1	102,7	25,3	96,2	102,4
pszenżyto.....	4,2	92,6	130,9	33,4	97,1	103,7
mieszanki zbożowe.....	3,4	101,0	85,4	28,1	92,7	102,2
Rzepak i rzepik.....	1,9	83,5	158,0	22,4	94,9	91,1
Ziemniaki.....	9,4	110,8	64,1	230	109,0	127,8
Buraki cukrowe.....	11,3	113,5	92,5	556	115,1	135,3
Warzywa gruntowe.....	4,8	114,5	103,1	x	x	x
Owoce z drzew.....	2,9	128,7	103,6	x	x	x
Owoce jagodowe.....	0,5	100,8	111,3	x	x	x

^a Przeciętne roczne.

Szacuje się, że zbiory zbóż ogółem były w bieżącym roku mniejsze o 1,7% od ubiegłorocznych, a w porównaniu do średniej z lat 2001-2005 pozostały na niezmiennym poziomie. Przy wyraźnie niższej niż w ub. roku powierzchni upraw rzepaku i rzepiku, ich zbiory były dużo mniejsze niż przed rokiem (o 16,5%), ale znacznie wyższe (o 58,0%) od średnich z lat 2001-2005. Na wielkość zbiorów tych upraw wpłynęły przede wszystkim niesprzyjające warunki meteorologiczne w końcowej fazie wegetacji, powodujące zmniejszenie i pogorszenie jakości plonów. Wyższa niż w ub. roku była m.in. produkcja owoców z drzew (o 28,7%), warzyw gruntowych (o 14,5%), buraków cukrowych (o 13,5%) oraz ziemniaków (o 10,8%).

Skup zbóż ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII–XI 2011		XI 2011		X 2011=100
	w tys. t	analogiczny okres poprzedniego roku=100	w tys. t	analogiczny okres poprzedniego roku=100	
Ziarno zbóż ^b	3912,9	104,6	444,1	92,6	84,0
w tym:					
pszenica	2871,3	110,6	360,6	100,6	95,1
żyto	299,1	91,3	29,7	89,6	41,4

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), z tegorocznych zbiorów, w okresie lipiec–listopad br. wyniósł 3912,9 tys. t i był o 4,6% większy niż w analogicznym okresie ub. roku. Dostawy pszenicy znacznie przekroczyły (o 10,6%) poziom ubiegłoroczny, natomiast żyta były wyraźnie mniejsze (o 8,7%). Przy systematycznym spadku dostaw ziarna, występującym zwykle w okresie od zbiorów do końca roku, w listopadzie br. skupiono mniej zbóż niż przed miesiącem (o 16,0%) i przed rokiem (o 7,4%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych ^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I–XI 2011		XI 2011		X 2011=100
	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego= =100	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego= =100	
Żywiec rzeźny ^{b c}	2566,2	x	200,8	x	99,2
w tym:					
wołowy (z cielęcym)	209,5	x	13,0	x	98,6
wieprzowy	1253,8	106,9	91,3	93,9	99,3
drobiowy	1096,0	102,9	96,1	98,9	99,2
Mleko ^d	8251,3	102,9	707,0	108,4	94,1

^a W okresie lipiec–listopad 2011 r. bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. ^c Od 2011 r. zmiana wskaźnika do przeliczeń bydła w wadze żywej na mięso w wadze poubojowej ciepłej (łącznie z tłuszczami). ^d W milionach litrów.

W okresie styczeń–listopad br. **skup żywca rzeźnego ogółem** (w wadze poubojowej ciepłej) wyniósł 2566,2 tys. ton. Więcej niż przed rokiem skupiono żywca

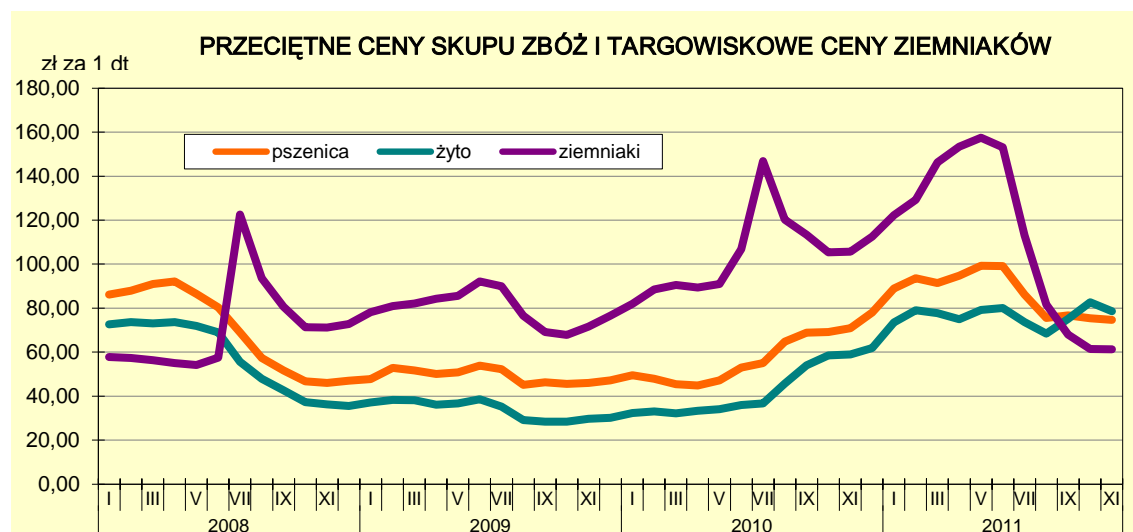
wieprzowego (o 6,9%) i drobiowego (o 2,9%). W listopadzie br., na skutek zmniejszenia dostaw wszystkich podstawowych gatunków żywca, ich skup był mniejszy niż przed miesiącem o 0,8%. Skup żywca wieprzowego i drobiowego był również mniejszy niż przed rokiem (odpowiednio o 6,1% i o 1,1%).

Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	XI 2011			I-XI 2011		XI 2011			I-XI 2011	
	zł	XI 2010= =100	X 2011= =100	zł	I-XI 2010= =100	zł	XI 2010=100	X 2011= =100	zł	I-XI 2010= =100
Pszenica ^a za 1 dt.....	74,75	105,4	99,2	83,18	142,6	87,49	110,2	99,1	96,26	152,0
Żyto ^a za 1 dt.....	78,56	133,3	95,1	75,61	188,8	78,62	127,5	99,3	78,78	167,0
Ziemniaki ^b za 1 dt.....	23,80	96,6	99,8	36,28	101,1	61,28	58,0	99,8	113,39	109,4
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej										
bydło (bez cieląt) ^c	6,11	124,2	101,8	5,51	120,6	5,79	122,2	99,0	5,47	114,2
trzoda chlewna.....	5,20	136,7	102,5	4,44	114,3	5,17	130,6	104,7	4,57	119,9
drób.....	4,21	124,7	96,8	4,07	117,4	.	.	.	.	.
Prosię na chów za 1 szt.....	.	.	.	.	.	137,85	135,5	103,4	118,32	89,5
Mleko za 1 hl.....	126,87	110,2	103,1	120,36	115,1	x	x	x	x	x

^a W skupie bez ziarna siewnego. ^b Na targowiskach – jadalne. ^c Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

W listopadzie br., przy zmniejszonej w stosunku do poprzedniego miesiąca podaży, na obu rynkach utrzymała się tendencja spadkowa cen **pszenicy**. Przeciętna cena pszenicy w skupie (74,75 zł/dt) i na targowiskach (87,49 zł/dt) obniżyła się w skali miesiąca o ok. 1%. Po dwóch miesiącach wzrostu obniżyły się **cenę żyta**, przy czym na obu rynkach kształtowały się na zbliżonym poziomie (w skupie – 78,56 zł/dt i na targowiskach – 78,62 zł/dt). Utrzymała się wysoka dynamika cen ziarna w skali roku. W skupie pszenica była droższa niż przed rokiem o 5,4%, a żyto – o 33,3%. W obrocie targowiskowym ceny pszenicy były wyższe o 10,2%, a żyta – o 27,5%.

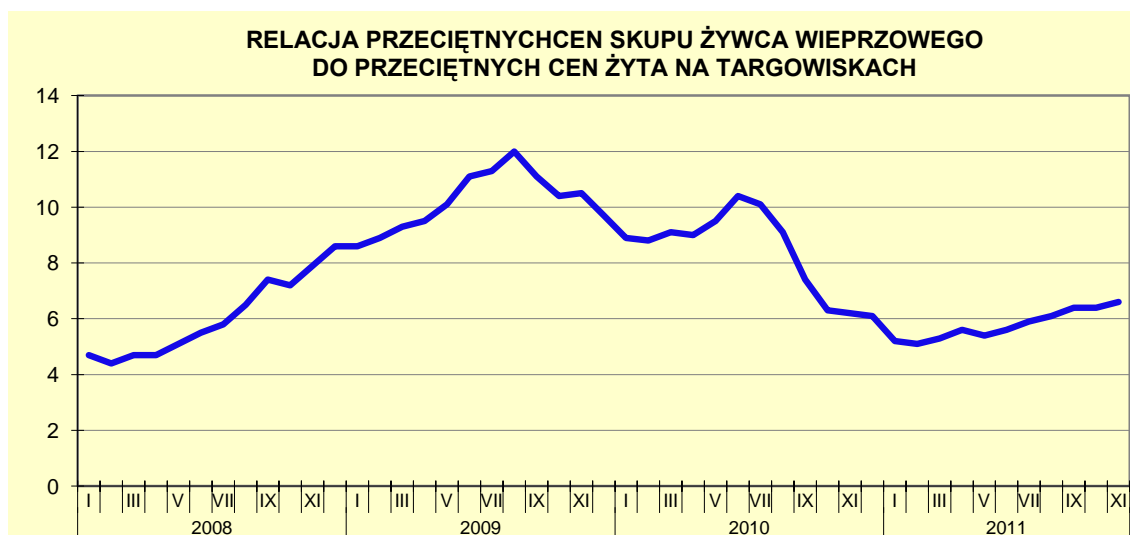

W listopadzie br., przy znacznie wyższej od ubiegłorocznej podaży **ziemniaków** (o 25,5%), na obu rynkach utrzymała się tendencja spadkowa ich cen. Średnia cena

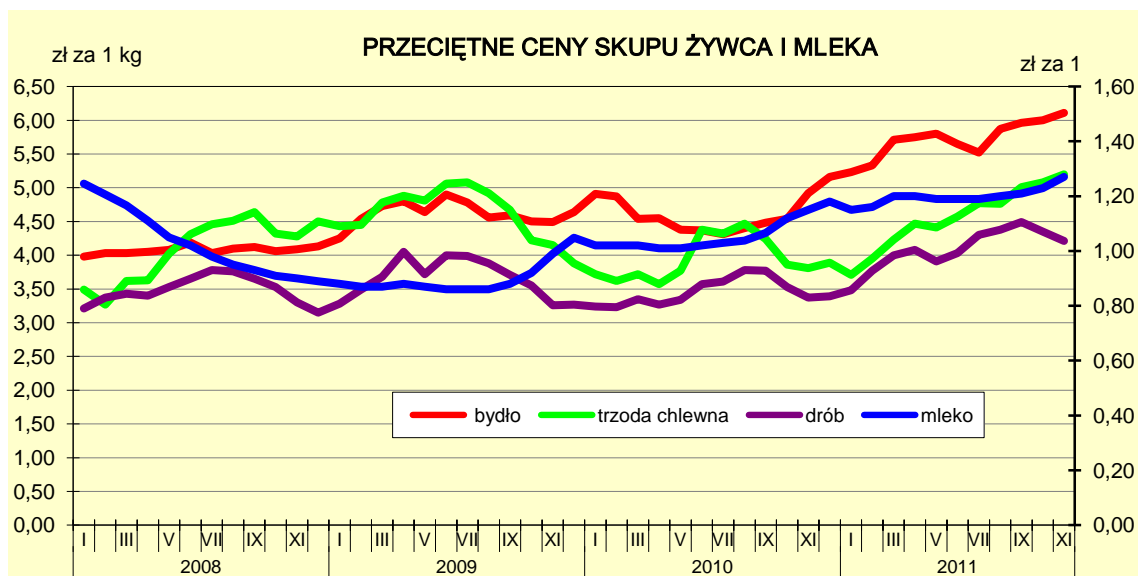
ziemniaków, zarówno w skupie, jak i na targowiskach, obniżyła się w stosunku do poprzedniego miesiąca (spadek po 0,2%) i była nadal niższa niż przed rokiem (odpowiednio o 3,4% i o 42,0%).

Przeciętne ceny **żywca wieprzowego**, przy zmniejszonej podaży, kształtowały się na obu rynkach na wysokim poziomie (ponad 5 zł za 1 kg). W stosunku do poprzedniego miesiąca ceny wzrosły zarówno w skupie, jak i na targowiskach (odpowiednio o 2,5% i o 4,7%), a w porównaniu z listopadem ub. roku odpowiednio o 36,7% i o 30,6%. Utrzymujący się od początku br. wzrost cen na rynku wieprzowiny wpływał na stopniową poprawę relacji cen żywca do cen żyta, jednak wobec wysokich cen zbóż, nadal kształtowała się poniżej poziomu opłacalności tuczu trzody chlewnej. W listopadzie br. relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach wyniosła 6,6 (wobec 6,4 przed miesiącem i 6,2 przed rokiem). Utrzymała się notowana od marca br. tendencja wzrostowa cen prosiąt do dalszego chowu. Za 1 prosię na targowiskach płacono ok. 138 zł, tj. więcej niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 3,4% i o 35,5%).

Przy utrzymującej się wysokiej podaży **żywca drobiowego**, ponownie obniżyły się jego ceny. Za 1 kg drobiu rzeźnego płacono w listopadzie br. 4,21 zł, tj. o 3,2% mniej niż przed miesiącem, ale o 24,7% więcej niż przed rokiem.

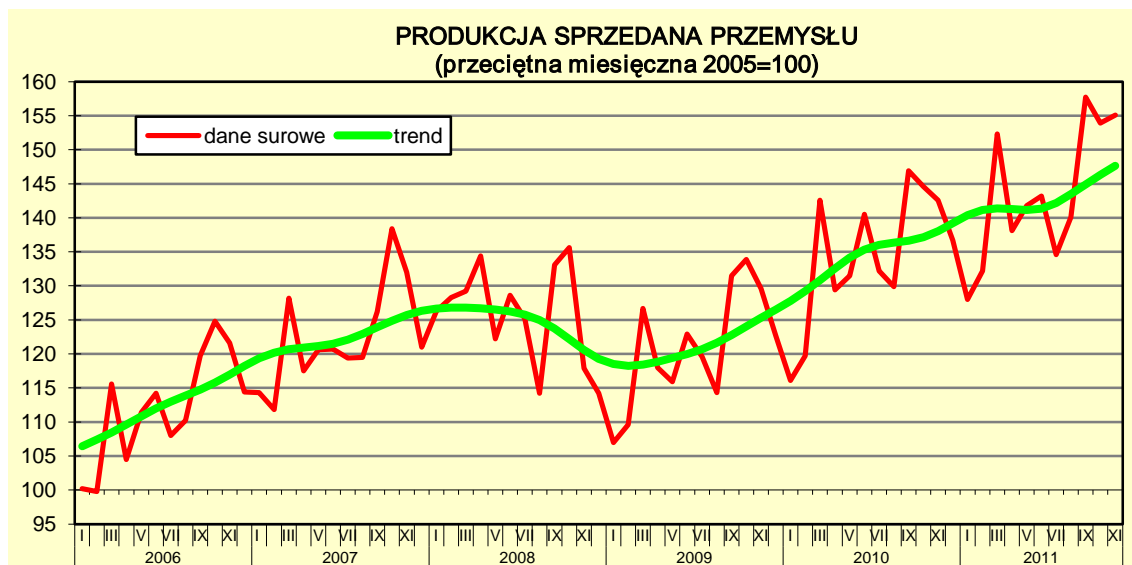
W listopadzie br. przeciętne **ceny skupu żywca wołowego** (6,11 zł/kg) wzrosły w ujęciu miesięcznym (o 1,8%) i nadal znacznie przekraczały poziom ubiegłoroczny (o 24,2%). Cena **młodego bydła rzeźnego** w skupie wyniosła 6,48 zł/kg (tj. była wyższa o 1,0% niż przed miesiącem i o 22,6% niż przed rokiem). W obrocie targowiskowym średnie ceny żywca wołowego (5,79 zł/kg) obniżyły się w skali miesiąca (o 1,0%), ale wzrosły w porównaniu z listopadem ub. roku – o 22,2%. Za młode bydło rzeźne trzeba było zapłacić 6,14 zł/kg (tj. o 2,4% mniej niż przed miesiącem i o 19,9% więcej niż przed rokiem).

W okresie styczeń–listopad br. skupiono 8251,3 mln l **mleka**, tj. o 2,9% więcej niż przed rokiem. W listopadzie br. za 100 l mleka płacono przeciętnie ok. 127 zł. Przy sezonowym spadku skupu surowca (o 5,9%) odnotowano wzrost przeciętnej ceny mleka w skali miesiąca o 3,1%, a w ujęciu rocznym o 10,2%.

Przemysł

W listopadzie br. **produkcja sprzedana przemysłu** była o 8,7% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 10,0%), natomiast w porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyła się o 0,7%. Po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym produkcja wzrosła w skali roku o 9,2%, a w odniesieniu do października br. o 1,6%.

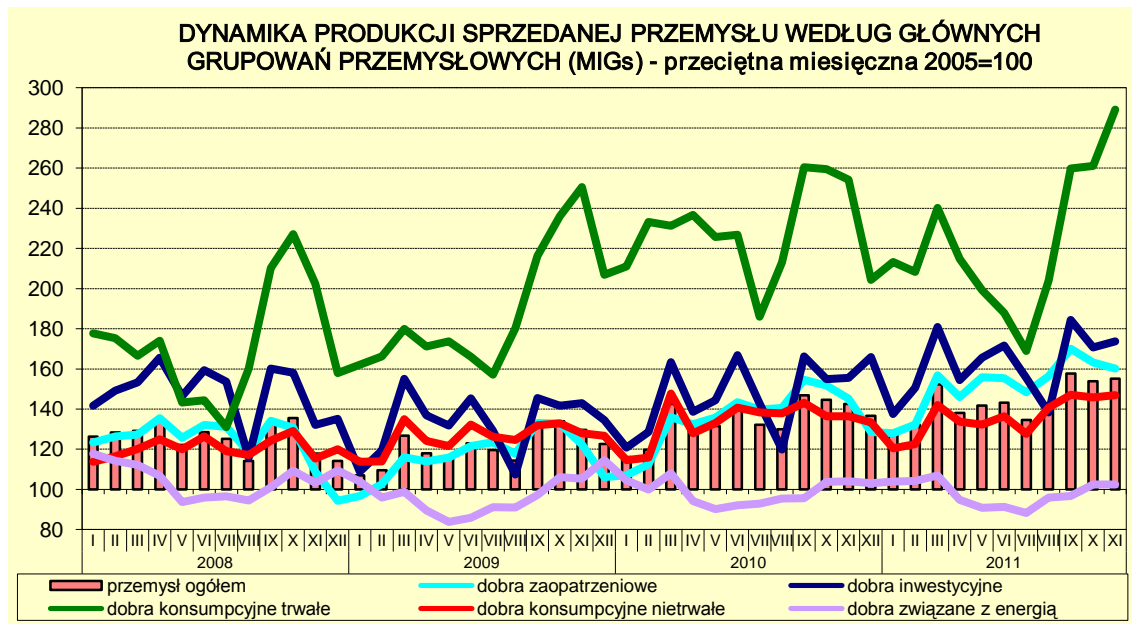
W listopadzie br. wzrost produkcji w ujęciu rocznym obserwowano w przetwórstwie przemysłowym (o 9,5%), w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,3%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 4,6%). Utrzymał się obserwowany od lipca br. spadek produkcji sprzedanej przemysłu w górnictwie i wydobywaniu – 3,1%.

W okresie styczeń-listopad br. produkcja sprzedana przemysłu ukształtowała się na poziomie o 7,8% wyższym niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 9,7%). Wzrost obserwowano we wszystkich sekcjach przemysłu, największy w przetwórstwie przemysłowym – o 8,5%. W dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji produkcja zwiększyła się o 7,3%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 2,1%, a w górnictwie i wydobywaniu – o 1,7%.

Wśród **głównych grupowań przemysłowych**⁶ w okresie styczeń-listopad br. w skali roku notowano wzrost produkcji sprzedanej w zakresie dóbr zaopatrzeniowych –

⁶ Grupowania przedsiębiorstw na wytwarzające głównie dobra inwestycyjne, konsumpcyjne nietrwałe i trwałe, zaopatrzeniowe oraz związane z energią (ang. MIGs – Main Industrial Groupings) dokonano zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 656/2007 z dnia 14 czerwca 2007 r. zmieniającym Rozporządzenie (WE) nr 586/2001 w sprawie wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1165/98 dotyczącego krótkookresowej statystyki w zakresie definicji Głównych Grupowań Przemysłowych.

o 11,8%, inwestycyjnych – o 11,6% oraz konsumpcyjnych nietrwałych – o 5,0%. Zmniejszyła się natomiast sprzedaż dóbr konsumpcyjnych trwałych (o 1,0%) oraz związanych z energią (o 0,6%).

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, była w okresie jedenastu miesięcy br. o 5,3% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,4% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 5,6%.

W listopadzie br. wzrost produkcji sprzedanej w ujęciu rocznym notowano w 26 (spośród 34) działach przemysłu, w tym m.in. w produkcji:

- mebli – o 20,8%,
- metali – o 19,2% (m.in. metali szlachetnych i innych metali nieżelaznych – o 31,1%, surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych – o 19,9%),
- wyrobów z metali – o 18,6% (m.in. metalowych elementów konstrukcyjnych – o 24,7%),
- pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – o 14,9%,
- papieru i wyrobów z papieru – o 12,2%,
- wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 11,3% (m.in. wyrobów z tworzyw sztucznych – o 11,7%),
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 10,8% (m.in. wyrobów z cementu, betonu i gipsu – o 19,8%),
- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 10,5% (m.in. pozostałych wyrobów chemicznych – o 28,4%).

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

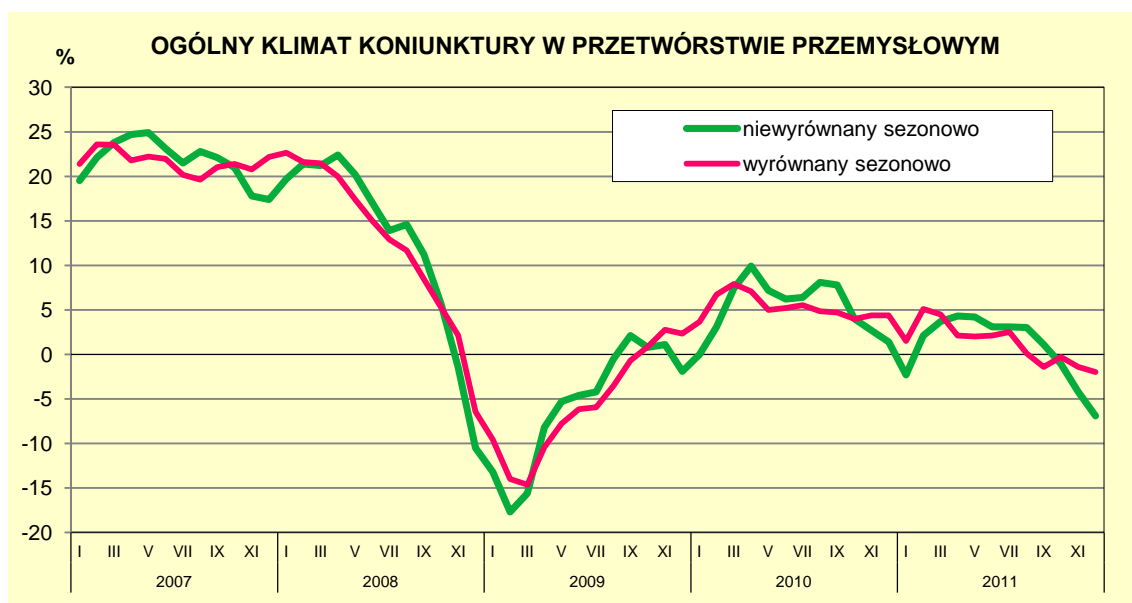
Wyszczególnienie	2010		2011		2010	
	XI	I-XI	XI	I-XI	I-XI	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Przemysł	110,0	109,7	108,7	107,8	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie.....	97,9	102,2	96,9	101,7	5,4	5,3
przetwórstwo przemysłowe.....	111,8	110,9	109,5	108,5	83,9	83,2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę...	96,7	100,3	105,3	102,1	8,5	9,3
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	107,3	105,9	104,6	107,3	2,2	2,2
Z przemysłu ogółem – działy:						
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego.....	88,4	97,4	88,8	94,7	2,6	2,8
produkcja artykułów spożywczych.....	111,6	106,2	108,5	106,0	15,4	15,4
produkcja napojów.....	96,3	92,9	109,1	103,1	1,8	1,9
produkcja odzieży.....	102,6	100,2	110,4	109,1	0,6	0,7
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny.....	110,4	109,8	102,6	102,7	2,3	2,4
produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	112,9	118,3	112,2	107,9	2,6	2,5
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej.....	104,4	105,3	92,4	97,7	7,8	6,9
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	109,9	111,6	110,5	111,2	4,8	4,4
produkcja wyrobów farmaceutycznych.....	96,0	106,3	84,9	88,1	1,0	1,2
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	121,8	115,4	111,3	113,1	5,6	5,3
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.....	124,5	117,1	110,8	114,8	4,2	4,1
produkcja metali.....	110,3	111,5	119,2	121,7	4,3	3,6
produkcja wyrobów z metali.....	124,2	112,8	118,6	119,0	5,9	5,6
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych.....	126,5	149,0	104,8	90,7	3,1	4,1
produkcja urządzeń elektrycznych.....	117,2	114,5	104,0	110,0	3,7	4,0
produkcja maszyn i urządzeń.....	107,1	97,0	92,9	97,0	3,0	3,5
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep.....	103,8	115,9	114,9	114,3	9,9	9,7
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	82,6	83,3	182,6	137,1	1,2	1,0
produkcja mebli.....	97,7	94,3	120,8	119,8	2,6	2,5

Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca ok. 16% produkcji sprzedanej przemysłu) w listopadzie br. była o 8,5% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 11,6%). Zwiększenie sprzedaży obserwowano w produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 12,3%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 9,1%, przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 7,7%, przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 7,0%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 5,5%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 4,5%, w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 2,4% oraz

produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 2,1%. Spadek wystąpił w produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 0,4%.

W listopadzie br. utrzymał się spadek produkcji sprzedanej przemysłu m.in. w produkcji wyrobów farmaceutycznych – 15,1%, wydobywaniu węgla kamiennego i brunatnego – 11,2% oraz produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej – 7,6%. Po wzroście notowanym w poprzednim miesiącu obniżyła się w ujęciu rocznym m.in. sprzedaż w produkcji maszyn i urządzeń – o 7,1%.

Z obserwowanych w listopadzie br. 237 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 125 była wyższa niż przed rokiem, w tym m.in. węgla brunatnego, siarki, mięsa drobiowego, wędlin, masła, serów podpuszczkowych dojrzewających, piwa, papierosów, obuwia, tarcicy iglastej i liściastej, płyt pilśniowych, olejów napędowych, nawozów azotowych, cementu, stali surowej, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów), rur stalowych, komputerów, odbiorników telewizyjnych, pojazdów do transportu publicznego, wagonów kolejowych towarowych, rowerów oraz energii elektrycznej. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 112 wyrobów i grup wyrobów, w tym m.in. węgla kamiennego, gazu ziemnego, produktów uboju bydła i cieląt oraz trzody chlewnej, margaryny oraz produktów do smarowania, mleka, cukru, win owocowych, koksu, olejów opałowych, nawozów fosforowych, opon, akumulatorów kwasowo-ołowiowych, chłodziarek i zamrażarek, zmywarek do naczyń, pralek automatycznych, odkurzaczy, kuchni gazowych z piekarnikiem, samochodów osobowych oraz samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep.

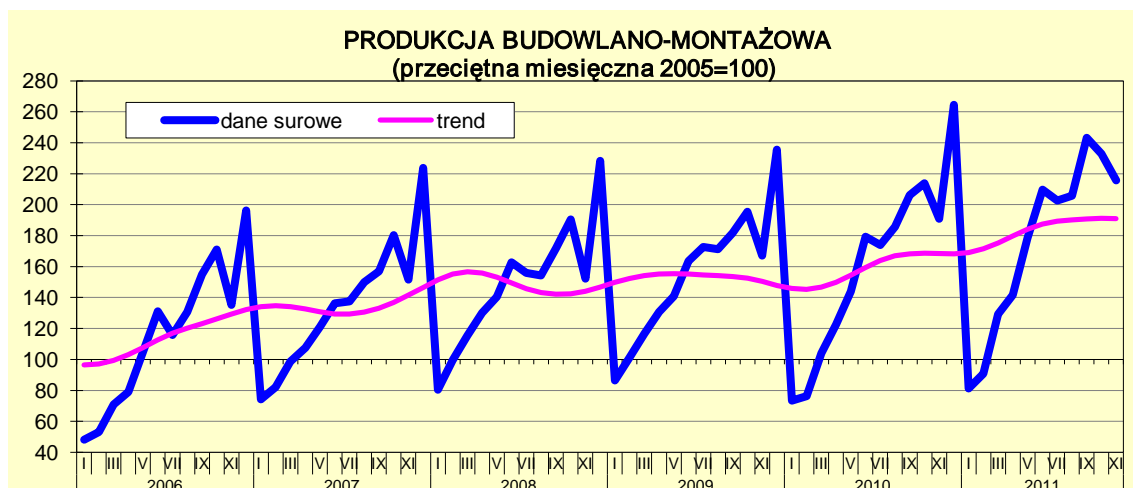
W grudniu br. **ogólny klimat koniunktury** w przetwórstwie przemysłowym oceniany jest bardziej pesymistycznie niż w poprzednich miesiącach. Pogorszyły się niekorzystne oceny bieżącej sytuacji gospodarczej oraz portfela zamówień.

Przedsiębiorstwa negatywnie oceniają bieżącą produkcję wobec pozytywnych wskazań w poprzednich miesiącach. Pogłębiły się trudności w regulowaniu bieżących zobowiązań finansowych. Bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania jednostek dotyczące ogólnej sytuacji gospodarczej, portfela zamówień, produkcji oraz zobowiązań finansowych. Planowane jest dalsze ograniczanie zatrudnienia. Ceny wyrobów przemysłowych mogą rosnąć szybciej niż przewidywano przed miesiącem.

Stan zapasów wyrobów gotowych ogółem nieznacznie przekracza poziom uznawany przez przedsiębiorców za odpowiedni, przy czym wzrost nadmiernych zapasów w ujęciu rocznym zgłaszają producenci m.in. wyrobów tekstylnych oraz metali. Spadek nadmiernych zapasów sygnalizują natomiast producenci m.in. wyrobów farmaceutycznych oraz pozostałego sprzętu transportowego.

Budownictwo

W listopadzie br. utrzymała się wysoka dynamika produkcji budowlano-montażowej notowana w poprzednich miesiącach. Szybciej rosła sprzedaż robót o charakterze inwestycyjnym niż remontowym (wobec odwrotnej tendencji obserwowanej we wcześniejszych okresach).

Produkcja budowlano-montażowa⁷ zrealizowana w listopadzie br. na terenie kraju była o 13,0% wyższa niż przed rokiem (wobec wzrostu w listopadzie ub. roku o 14,2%). Sprzedaż robót o charakterze inwestycyjnym zwiększyła się o 15,8%, a o charakterze remontowym – o 8,0%. Po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym produkcja była o 16,5% wyższa niż w listopadzie ub. roku.

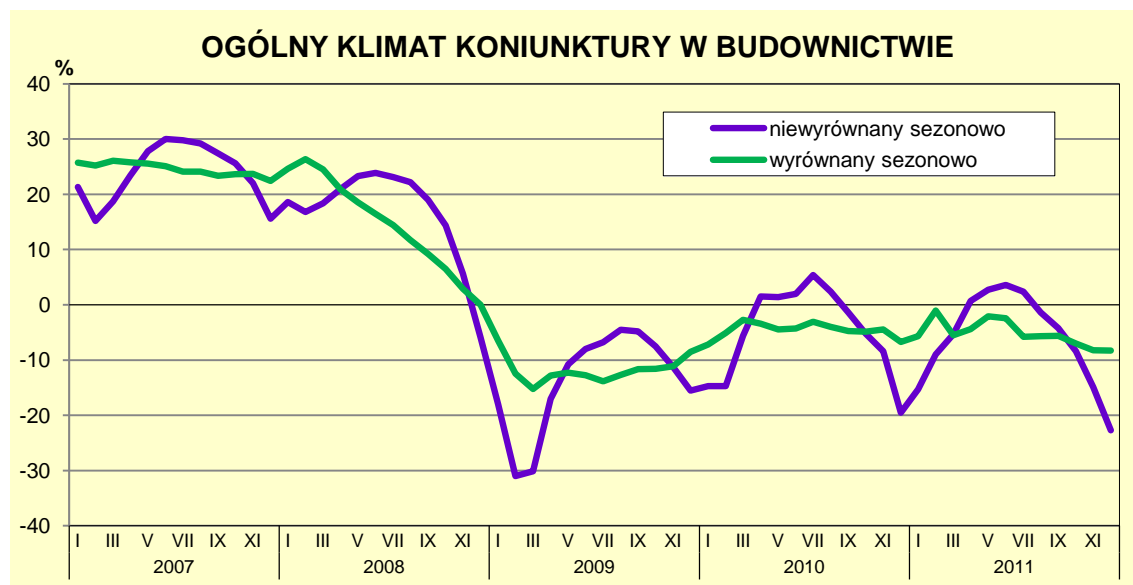
W okresie styczeń–listopad br. produkcja budowlano-montażowa ukształtowała się na poziomie o 16,6% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost odnotowano we wszystkich działach budownictwa. Sprzedaż robót o charakterze inwestycyjnym zwiększyła się o 14,1%, natomiast remontowym – o 21,5%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010		2011		2010	
	XI	I–XI	XI	I–XI		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Ogółem	114,2	102,3	113,0	116,6	100,0	100,0
z tego roboty budowlane o charakterze:						
inwestycyjnym	110,4	98,6	115,8	114,1	65,1	66,5
remontowym	121,6	110,6	108,0	121,5	34,9	33,5
Z ogółem działy:						
budowa budynków	101,8	100,4	106,2	102,7	38,5	43,8
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	120,0	101,5	115,5	127,0	37,8	34,6
roboty budowlane specjalistyczne	130,3	107,8	120,4	127,7	23,7	21,6

⁷ W cenach stałych, w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

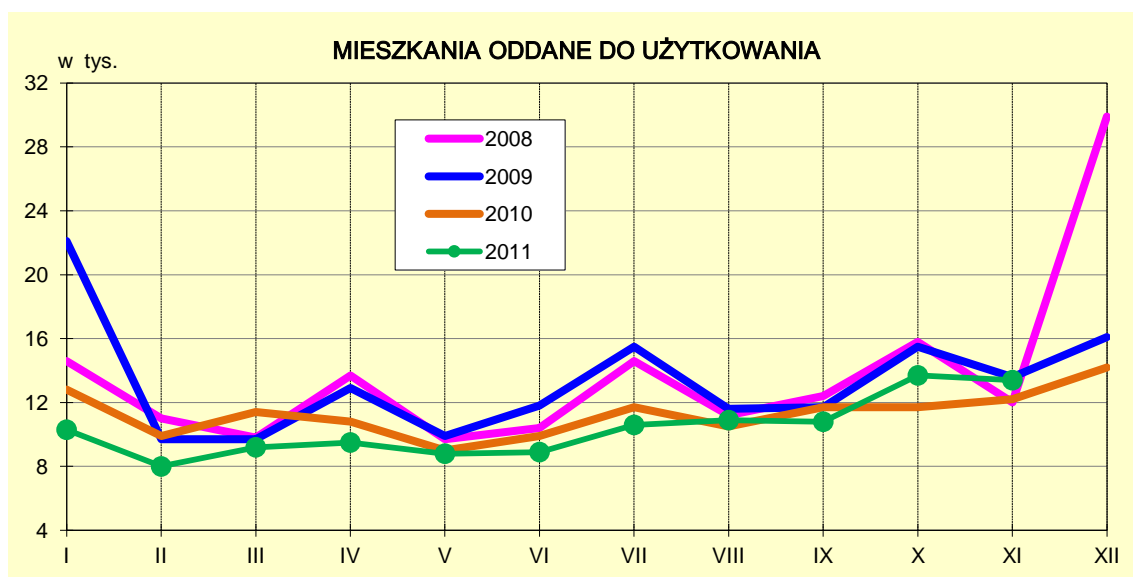

W grudniu br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie kształtuje się na poziomie ujemnym, niższym niż w poprzednim miesiącu. Bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są oceny bieżącego i przyszłego portfela zamówień krajowych. Pogorszyły się także negatywne oceny bieżącej i przyszłej sytuacji finansowej oraz produkcji budowlano-montażowej. W najbliższych miesiącach przedsiębiorcy przewidują spadek cen realizacji robót budowlano-montażowych. Planowane jest większe niż w listopadzie ograniczenie zatrudnienia. W grudniu br., podobnie jak przed miesiącem, jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlanej przedsiębiorcy wskazują koszty zatrudnienia oraz konkurencję na rynku. W skali roku najbardziej wzrosło znaczenie bariery dotyczącej niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej, a także kosztów materiałów, wysokich obciążeń na rzecz budżetu oraz kosztów zatrudnienia.

Budownictwo mieszkaniowe

W okresie styczeń-listopad br. utrzymał się spadek w skali roku liczby mieszkań oddanych do użytkowania, chociaż był on wolniejszy niż przed rokiem. Wyższa natomiast była liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto i mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia. W listopadzie br. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem.

Według wstępnych danych⁸, w listopadzie br. **oddano do użytkowania** 13,4 tys. mieszkań, tj. o 9,5% więcej niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 10,0%). Wzrost obserwowano w budownictwie indywidualnym (o 9,3% do 6,7 tys. mieszkań), przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 15,2% do 5,9 tys.) oraz spółdzielczym (o 9,9% do 356 mieszkań). Spadek w skali roku wystąpił natomiast w budownictwie komunalnym (o 8,5% do 375 mieszkań), społecznym czynszowym (o 80,1% do 37 mieszkań) oraz w zakładowym (z 43 do 3 mieszkań).

W okresie styczeń-listopad br. oddano do użytkowania 114,0 tys. mieszkań, tj. o 6,2% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. Spadek odnotowano we wszystkich formach budownictwa, z wyjątkiem indywidualnego.

⁸ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania od początku roku kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	I–XI 2010			I–XI 2011		
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	121632	100,0	84,5	114040	100,0	93,8
indywidualne	62776	51,6	98,9	64225	56,3	102,3
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	48293	39,7	72,6	42917	37,6	88,9
spółdzielcze	4600	3,8	68,3	2915	2,6	63,4
społeczne czynszowe	2697	2,2	89,1	1720	1,5	63,8
komunalne	2978	2,5	83,4	2119	1,9	71,2
zakładowe	288	0,2	48,2	144	0,1	50,0

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń–listopad br. wyniosła 108,5 m² i była o 2,5 m² większa niż przed rokiem. Wzrost przeciętnej powierzchni wybudowanego mieszkania odnotowano w budownictwie komunalnym, zakładowym i społecznym czynszowym. Mieszkania przekazane do użytkowania w ramach pozostałych form budownictwa były mniejsze niż przed rokiem.

W listopadzie br. odnotowano spadek w ujęciu rocznym liczby mieszkań, na które **wydano pozwolenia** (o 6,7% do 12,6 tys.). Zwiększyła się natomiast liczba **mieszkań rozpoczętych** (o 12,6% do 11,4 tys.).

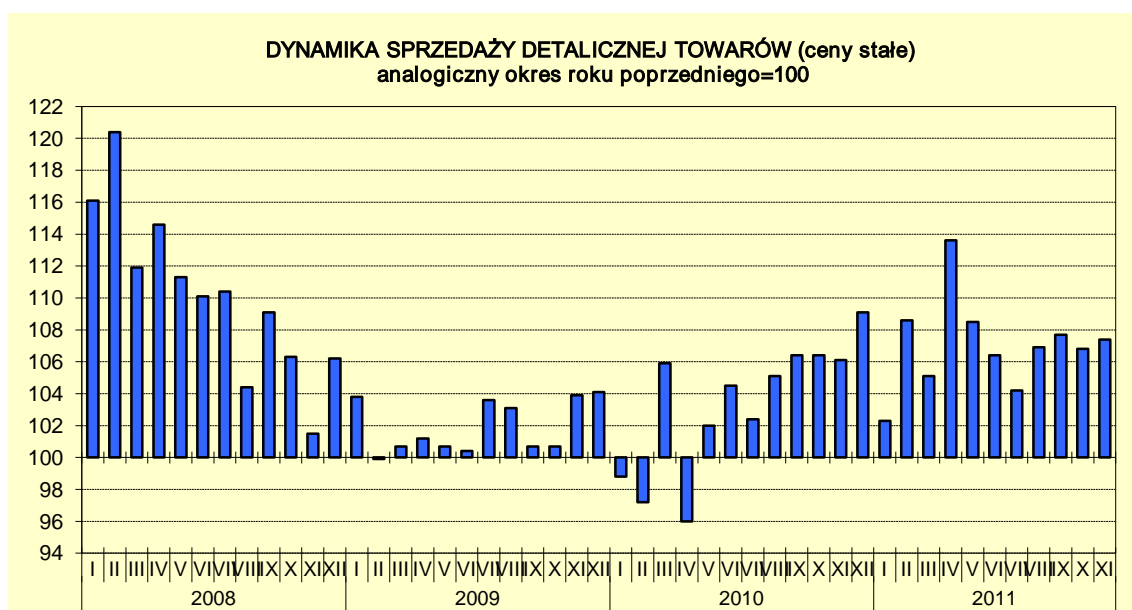
Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia i których budowę rozpoczęto w bieżącym roku kształtowała się następująco:

Formy budownictwa mieszkaniowego	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-XI 2011					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I-XI 2010=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	I-XI 2010=100
Ogółem	168772	100,0	104,8	153088	100,0	102,0
indywidualne	89824	53,2	97,5	87398	57,1	103,8
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.....	73398	43,5	118,6	59132	38,6	102,1
spółdzielcze	2956	1,8	86,4	1985	1,3	48,8
społeczne czynszowe.....	403	0,2	48,9	2714	1,8	135,0
komunalne	2080	1,2	78,4	1473	1,0	83,5
zakładowe	111	0,1	99,1	386	0,3	x

Utrzymał się obserwowany od kwietnia ub. roku wzrost w ujęciu rocznym liczby mieszkań **w budowie** – do 731,6 tys. mieszkań w końcu listopadzie br. (o 4,7% więcej niż przed rokiem).

Rynek wewnętrzny

W listopadzie br. utrzymało się znaczne tempo wzrostu **sprzedaży detalicznej**⁹ (7,4% w skali roku wobec 6,8% w październiku br.). W okresie styczeń–listopad br. sprzedaż detaliczna była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 7,8% (wobec odpowiednio 2,2% w okresie jedenastu miesięcy ub. roku).

W listopadzie br. wysoki wzrost sprzedaży obserwowano nadal w podmiotach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 26,7% w ujęciu rocznym) oraz zajmujących się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (odpowiednio o 9,7%). Obniżyła się w skali roku sprzedaż w jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami (o 3,7%) oraz nieznacznie – żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 0,3%).

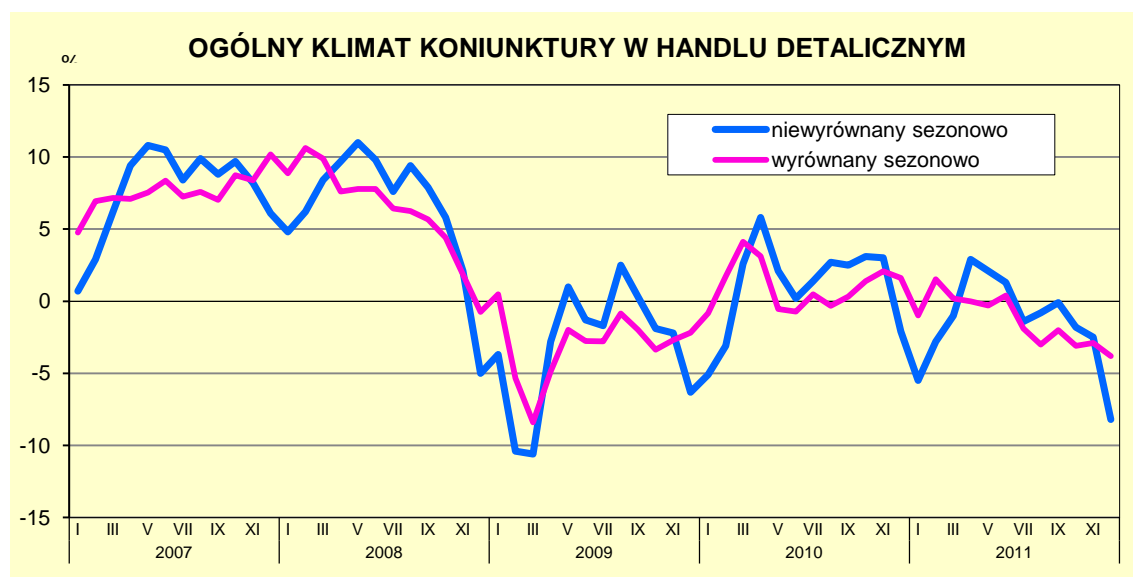
⁹ W cenach stałych, zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika sprzedaży detalicznej kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2010		2011	
	XI	I-XI	XI	I-XI
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100			
Ogółem^a	106,1	102,2	107,4	107,8
w tym:				
pojazdy samochodowe, motocykle, części.....	123,6	104,8	96,3	105,9
paliwa stałe, ciekłe i gazowe.....	105,9	104,8	109,7	107,6
żywność, napoje i wyroby tytoniowe	96,1	97,3	99,7	98,4
pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	115,1	113,3	126,7	128,4
farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	115,7	114,0	110,7	114,4
włókno, odzież, obuwie.....	123,9	116,8	116,1	113,6
meble, rtv, agd	127,0	123,4	104,9	105,7
prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach.....	81,9	82,1	112,3	104,1
pozostałe.....	100,8	93,9	114,1	115,0

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa¹⁰ w listopadzie br. była wyższa niż przed rokiem o 14,5%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych – większa o 14,8%. W okresie styczeń-listopad br. obserwowano zwiększenie sprzedaży hurtowej w ujęciu rocznym o 13,8%, w tym przedsiębiorstw hurtowych – o 12,8%.

W grudniu br. **ogólny klimat koniunktury** w handlu detalicznym jest oceniany negatywnie, gorzej niż w poprzednich miesiącach. Bardziej pesymistyczne są nastroje

¹⁰ W cenach bieżących, w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

przedsiębiorstw mikro, małych i średnich, przy osłabieniu pozytywnych ocen przedsiębiorstw dużych. Negatywne oceny koniunktury, wobec pozytywnych w poprzednich miesiącach, formułują jednostki z branży „artykuły gospodarstwa domowego ogółem” oraz „włókno, odzież, obuwie”. Bardziej pesymistyczne są wskazania podmiotów z branży „pojazdy samochodowe” oraz „żywność”. Nadal niekorzystne są oceny bieżące przedsiębiorstw ogółem dotyczące zdolności do regulowania zobowiązań finansowych, a przewidywania w tym zakresie są bardziej pesymistyczne niż we wcześniejszych okresach. Negatywne, wobec pozytywnych w trzech poprzednich miesiącach, są prognozy dotyczące przyszłej sprzedaży oraz popytu na towary. Firmy planują ograniczenie zatrudnienia w skali większej od wskazywanej w listopadzie br. Możliwy jest dalszy wzrost cen towarów.

Transport

W listopadzie br. utrzymało się wysokie tempo wzrostu **sprzedaży usług**¹¹ w transporcie. W jednostkach transportu ogółem¹² sprzedaż była o 9,8% wyższa niż przed rokiem, natomiast w okresie jedenastu miesięcy br. wzrost wyniósł 10,7%.

W listopadzie br. wyższą niż przed rokiem sprzedaż usług notowano w transporcie samochodowym (o 17,8%), magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 3,0%) oraz w transporcie kolejowym (o 0,4%). Spadek utrzymał się natomiast w transporcie rurociągowym – o 7,3%.

Przewozy ładunków ogółem w listopadzie br. wyniosły 40,0 mln ton, tj. o 2,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost przewozów obserwowano w transporcie samochodowym, natomiast spadek w rurociągowym, kolejowym, wodnym – morskim i śródlądowym. W okresie styczeń–listopad br. przewieziono 430,4 mln ton ładunków (wzrost o 8,6% w ujęciu rocznym).

W listopadzie br. **transportem kolejowym** przewieziono 20,7 mln ton ładunków – o 5,7% mniej niż przed rokiem, a w okresie jedenastu miesięcy br. – 227,7 mln ton ładunków (wzrost o 5,5%).

Transportem samochodowym zarobkowym w listopadzie br. przewieziono 13,8 mln ton ładunków, tj. o 21,1% więcej niż przed rokiem, natomiast w okresie jedenastu miesięcy br. – 143,2 mln ton (wzrost o 22,4% w ujęciu rocznym). Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 7,2%.

Transportem rurociągowym przetłoczono w listopadzie br. 4,6 mln ton ropy i produktów naftowych (o 0,4% mniej niż przed rokiem), a od początku roku – 50,0 mln ton (o 2,8% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku).

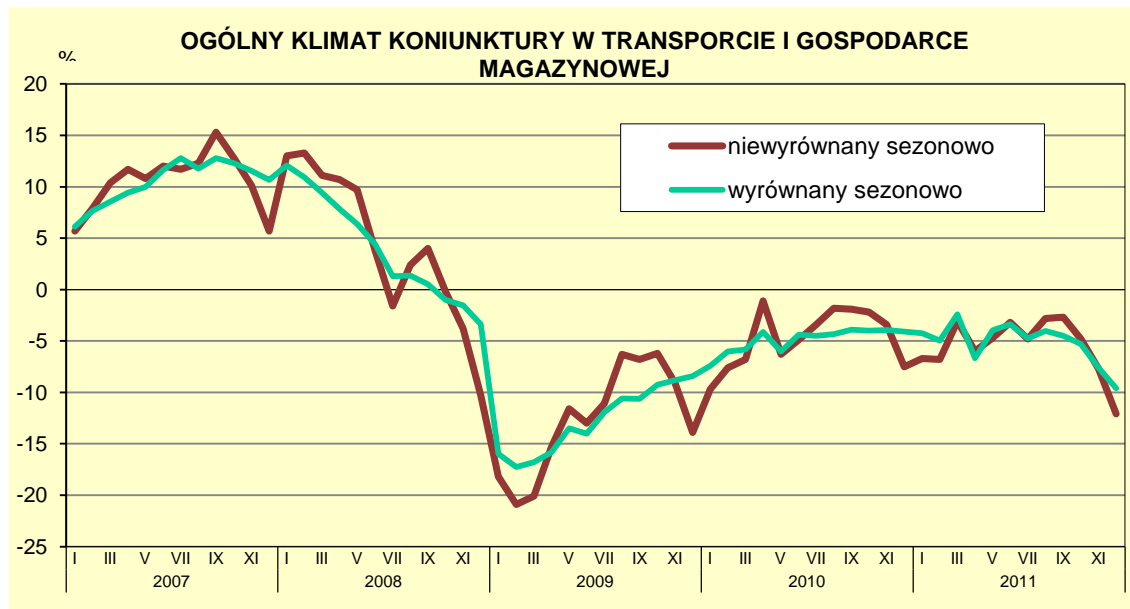
Przewozy ładunków **transportem morskim** w listopadzie br. wyniosły 0,6 mln ton (spadek o 11,6% w ujęciu rocznym). W okresie jedenastu miesięcy br. transportem morskim przewieziono 6,2 mln ton ładunków (spadek w skali roku o 15,8%).

W portach morskich w listopadzie br. przeładowano 4,7 mln ton ładunków, tj. o 8,3% mniej niż przed rokiem. Niższe były przeładunki w grupie ładunków masowych ciekłych – o 42,9% (głównie z powodu znaczącego spadku przeładunku ropy naftowej – o 49,9%) oraz kontenerów o 8,6%. Wzrosły natomiast przeładunki ładunków masowych suche (o 16,9%), ładunków tocznych (o 8,2%) i pozostałych ładunków drobnicowych (o 6,9%). Spadek przeładunków w listopadzie br. obserwowano w portach: Gdańsk (o 19,9% do 1,8 mln ton) oraz Szczecin (o 15,2% do 0,6 mln ton). Wzrost w skali roku

¹¹ W cenach stałych, obejmująca wpływy za przewozy ładunków, bagażu, poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

¹² W jednostkach transportu o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

odnotowano w porcie Świnoujście (o 14,9% do 0,9 mln ton), Police (o 4,2% do 0,2 mln ton) oraz Gdynia (o 0,8% do 1,1 mln ton). Od początku roku w portach morskich przeładowano 53,1 mln ton ładunków, tj. o 2,7% mniej niż przed rokiem.

W grudniu br. wskaźnik **ogólnego klimatu koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa jest ujemny, gorszy od notowanego w listopadzie br. Bieżący popyt i sprzedaż oceniane są bardziej pesymistycznie niż przed miesiącem, niekorzystne są również przewidywania w tym zakresie. Negatywnie, gorzej niż w listopadzie br., postrzegana jest bieżąca sytuacja finansowa. Sygnalizowana jest możliwość wzrostu cen usług transportowych. Pogarszają się pesymistyczne przewidywania w zakresie zatrudnienia.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹³ było w październiku br. ujemne i wyniosło minus 1622 mln EUR, tj. poprawiło się o 56 mln EUR w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku. Na wysokość salda rachunku bieżącego znaczny wpływ miały ujemne **salda dochodów** oraz **obrotów towarowych**. W październiku br. saldo obrotów towarowych poprawiło się i ukształtowało na poziomie minus 652 mln EUR (wobec minus 754 mln EUR przed rokiem), przy czym eksport wzrósł o 3,7%, a import – o 2,7%. **Saldo usług** wyniosło 401 mln EUR wobec 146 mln EUR w październiku ub. roku, a na jego wartość wpłynęły dodatnie salda: podróży zagranicznych (203 mln EUR), usług transportowych (191 mln EUR) i pozostałych usług (7 mln EUR). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 2173 mln EUR (spadek o 7,7%), a rozchody z tytułu importu usług – 1772 mln EUR (spadek o 19,7%). Ujemne **saldo dochodów** pogłębiło się w porównaniu z październikiem ub. roku o 17 mln EUR, tj. o 1,4%. Było to w większości rezultatem wzrostu rozchodów do 1680 mln EUR, o czym w znacznym stopniu zdecydowało ujemne saldo dochodów z inwestycji (minus 1327 mln EUR), wynikające głównie z dochodów uzyskanych przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych (z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach) w wysokości 815 mln EUR. Saldo **transferów bieżących** w październiku br. było ujemne i wyniosło minus 129 mln EUR (wobec dodatniego salda – 155 mln EUR przed rokiem), przy czym wartość przychodów wyniosła 221 mln EUR (spadek o 55,6%), a rozchodów – 350 mln EUR (wzrost o 2,0%).

Rachunek kapitałowy bilansu płatniczego zamknął się dodatnim saldem w wysokości 1268 mln EUR (wobec 1280 mln EUR w analogicznym okresie ub. roku).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w październiku br. wyniosło 700 mln EUR (wobec 2027 mln EUR przed rokiem). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 1506 mln EUR, w tym wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniosła 1490 mln EUR. Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą wyniosły minus 448 mln EUR. Na wielkość **salda rachunku finansowego** wpływały również inwestycje portfelowe: aktywa w wysokości 28 mln EUR, a pasywa minus 48 mln EUR oraz pozostałe inwestycje: aktywa wyniosły minus 366 mln EUR, a pasywa 64 mln EUR. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 20 mln EUR.

Wartość **aktywów rezerwowych** w październiku br. obniżyła się o 750 mln EUR. Stan oficjalnych aktywów rezerwowych na koniec października br. wyniósł 73345 mln EUR.

---

¹³ Opracowano na podstawie materiałów NBP.

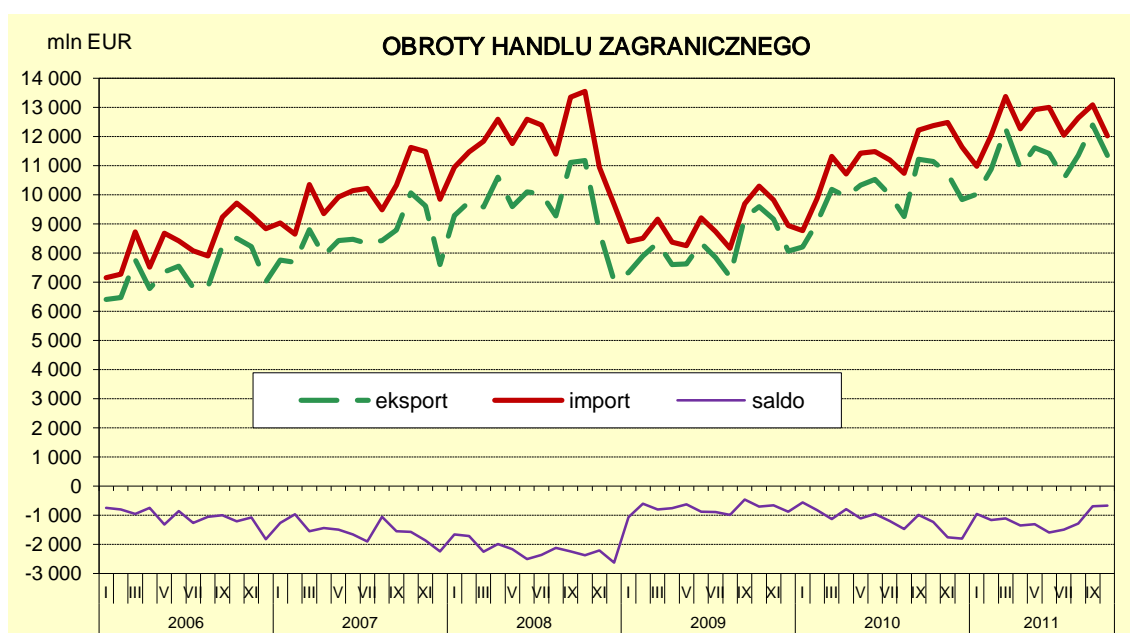
Bilans płatniczy kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	X 2010	X 2011	XI 2010-X 2011 ^a
	w mln EUR		
A. RACHUNEK BIEŻĄCY	-1678	-1622	-18757
Saldo obrotów towarowych	-754	-652	-11000
Eksport.....	11528	11957	136612
Import.....	12282	12609	147612
Saldo usług.....	146	401	4143
Przychody	2354	2173	26174
Rozchody	2208	1772	22031
Saldo dochodów	-1225	-1242	-15274
Przychody	417	438	5884
Rozchody	1642	1680	21158
Saldo transferów bieżących	155	-129	3374
Przychody	498	221	8383
Rozchody	343	350	5009
B. RACHUNEK KAPITAŁOWY	1280	1268	7396
Przychody	1366	1294	7889
Rozchody	86	26	493
C. RACHUNEK FINANSOWY	2027	700	17143
Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą	41	-448	-6121
Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce	1988	1490	8784
Inwestycje portfelowe – aktywa	-68	28	-155
Udziałowe papiery wartościowe.....	-36	51	189
Dłużne papiery wartościowe.....	-32	-23	-344
Inwestycje portfelowe – pasywa	-383	-48	13105
Udziałowe papiery wartościowe.....	761	222	4128
Dłużne papiery wartościowe.....	-1144	-270	8977
Pozostałe inwestycje – aktywa	-208	-366	-3994
NBP	0	0	0
Sektor rządowy.....	1	1	80
Monetarne Instytucje Finansowe	-175	-228	-2896
Pozostałe sektory.....	-34	-139	-1178
Pozostałe inwestycje – pasywa	715	64	6171
NBP	-831	-156	-749
Sektor rządowy.....	167	488	2951
Monetarne Instytucje Finansowe	1494	11	895
Pozostałe sektory.....	-115	-279	3074
Pochodne instrumenty finansowe	-58	-20	-647
D. SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-1089	-538	-5460
Razem A-D	540	-192	322
E. OFICJALNE AKTYWA REZERWOWE.....	-540	192	-322

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–październik br. obroty handlu zagranicznego wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku w takiej samej skali po stronie eksportu i importu. Zwiększyła się wymiana towarowa ze wszystkimi grupami krajów – szczególnie import z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (głównie w wyniku wzrostu wartości dostaw ropy naftowej z Rosji). Na skutek pogorszenia ujemnego salda wymiany z krajami Europy Środkowo-Wschodniej pogłębiło się w skali roku ujemne saldo obrotów ogółem (mimo poprawy dodatniego salda obrotów z krajami rozwiniętymi, w tym z krajami UE).

Eksport liczony w złotych **w cenach bieżących** był większy niż przed rokiem o 13,5% i wyniósł 453,8 mld zł. Import wzrósł również o 13,5% osiągając poziom 500,1 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem w wysokości 46,3 mld zł (przed rokiem minus 41,1 mld zł). Obroty liczone w euro zwiększyły się zarówno po stronie eksportu, jak i importu o 12,9% – eksport do 112,7 mld EUR, a import do 124,3 mld EUR. Ujemne saldo wyniosło 11,6 mld EUR (w analogicznym okresie ub. roku minus 10,3 mld EUR). Eksport w dolarach USA wyniósł 157,5 mld USD, a import – 173,8 mld USD, co w obu przypadkach oznaczało wzrost o 19,6%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 16,3 mld USD (w okresie styczeń–październik ub. roku minus 13,5 mld USD).

Eksport **w cenach stałych** w okresie trzech kwartałów br. był wyższy niż w tym samym okresie ub. roku o 7,5%, a import – o 6,5%. W obrotach z krajami UE wolumen eksportu zwiększył się o 5,1%, z krajami Europy Środkowo-Wschodniej o 15,1%, a z krajami rozwijającymi się – o 15,4%. Wolumen towarów sprowadzanych z krajów UE wzrósł o 7,6%, z krajów Europy Środkowo-Wschodniej o 10,4%, a z krajów rozwijających się o 5,5%.

Dynamika cen (liczonych w złotych) towarów eksportowanych i importowanych ogółem w okresie styczeń–wrzesień br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku. **Wskaźnik terms of trade** ogółem wyniósł 98,7 wobec 99,0 w okresie styczeń–wrzesień ub. roku.

W obrotach towarowych z krajami UE, w wyniku szybszego wzrostu cen towarów eksportowanych (o 6,2%) niż importowanych (o 5,8%), wskaźnik terms of trade wyniósł 100,4 wobec 102,8 w analogicznym okresie ub. roku.

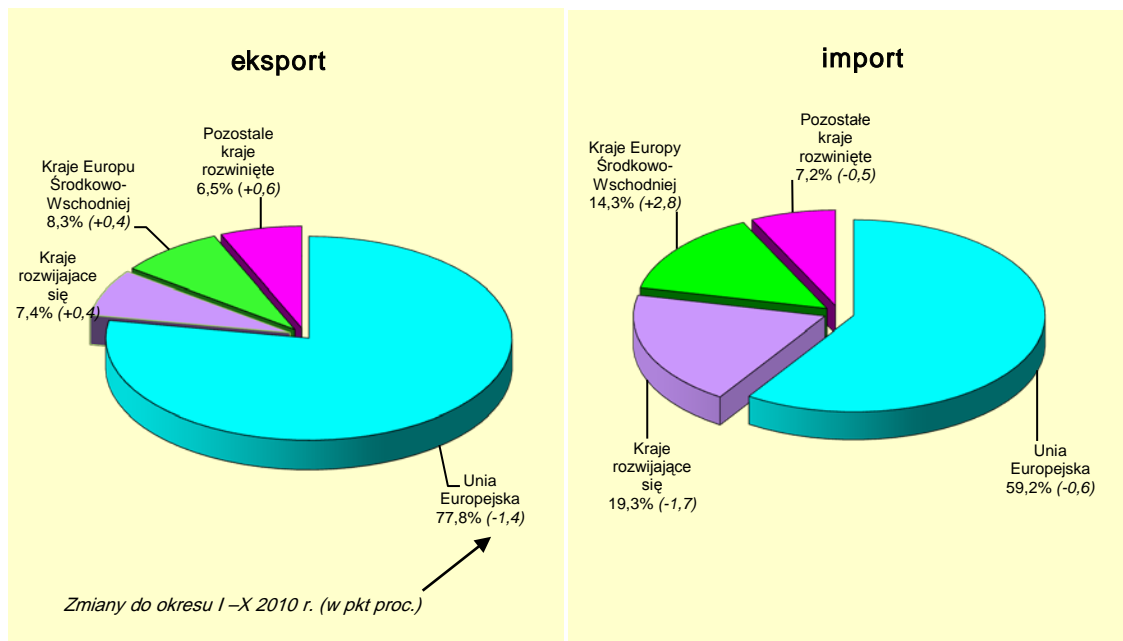
W wymianie handlowej z krajami Europy Środkowo-Wschodniej wskaźnik terms of trade kształtował się na niekorzystnym poziomie 83,9 wobec 82,0 w okresie styczeń–wrzesień ub. roku, co spowodowane było znacznym wzrostem cen towarów importowanych – o 25,1% (w tym zwłaszcza paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych, głównie sprowadzanych z Rosji – o 32,1%), przy mniejszym wzroście cen towarów eksportowanych – o 5,0%.

W obrotach z krajami rozwijającymi się w okresie trzech kwartałów br. wskaźnik terms of trade wyniósł 103,1 wobec 104,3 w analogicznym okresie ub. roku. Ceny towarów eksportowanych wzrosły w tym okresie o 2,3%, a towarów importowanych obniżyły się o 0,8%.

Obroty handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2011						I-X	I-X
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-X 2010=100			2010	2011
				zł	EUR	USD	struktura w %	
EKSPORT	453791,9	112724,1	157538,8	113,5	112,9	119,6	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	382466,8	95030,0	132852,9	112,4	111,8	118,3	85,1	84,3
w tym Unia Europejska	353159,1	87741,8	122686,5	111,5	110,9	117,2	79,2	77,8
w tym strefa euro	246019,5	61119,3	85446,6	110,0	109,3	115,6	56,0	54,2
Kraje rozwijające się	33474,2	8303,3	11580,7	119,6	119,0	126,5	7,0	7,4
Kraje Europy Śr.-Wsch.	37850,9	9390,8	13105,2	120,1	119,5	127,4	7,9	8,3
IMPORT	500077,4	124334,7	173785,8	113,5	112,9	119,6	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	332083,7	82608,1	115562,8	111,6	111,1	117,7	67,5	66,4
w tym Unia Europejska	296041,6	73644,8	103044,5	112,3	111,8	118,4	59,8	59,2
w tym strefa euro	230369,6	57304,4	80187,2	111,7	111,2	117,8	46,8	46,1
Kraje rozwijające się	96515,2	23978,0	33437,9	104,5	104,1	110,2	21,0	19,3
Kraje Europy Śr.-Wsch.	71478,5	17748,6	24785,1	140,7	139,9	148,0	11,5	14,3
SALDO	-46285,5	-11610,6	-16247,0	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	50383,1	12421,9	17290,1	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	57117,5	14097,0	19642,0	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	15649,9	3814,9	5259,4	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-63041,0	-15674,7	-21857,2	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.	-33627,6	-8357,8	-11679,9	x	x	x	x	x

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–październik 2011 r.

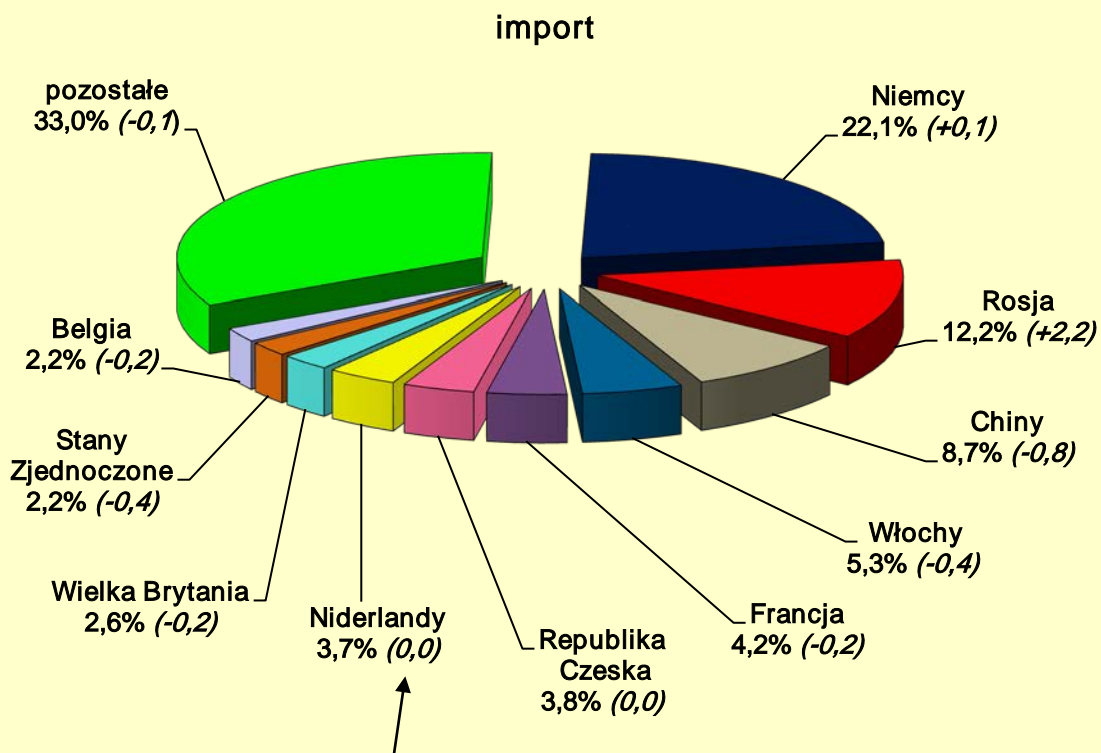
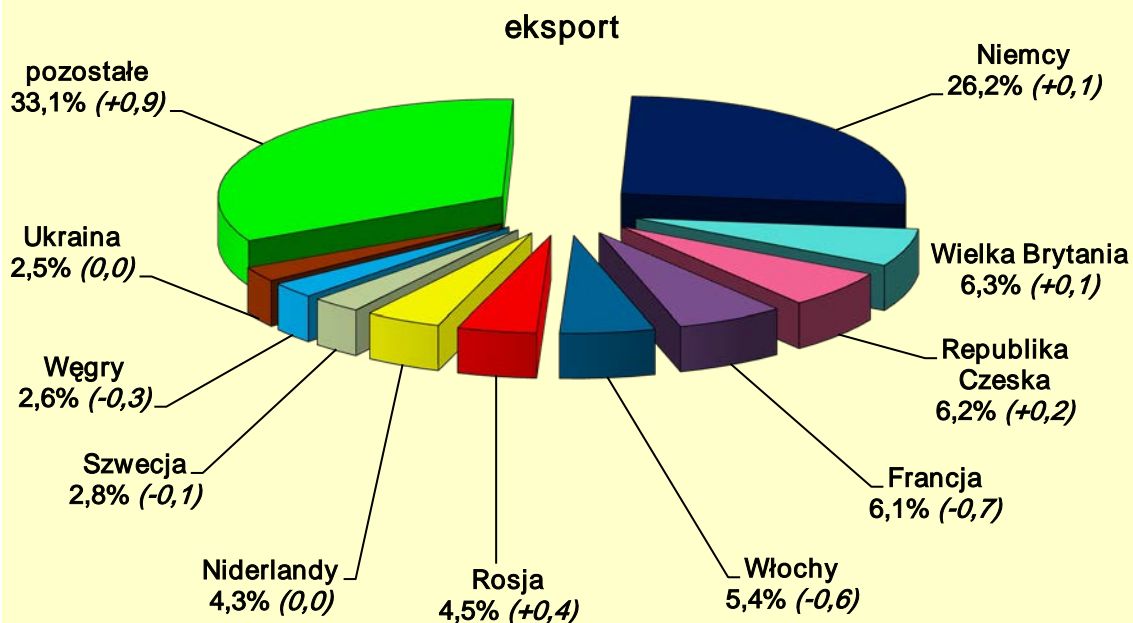

W strukturze geograficznej, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, obniżył się w obrotach towarowych ogółem udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE), przy wzroście znaczenia krajów Europy Środkowo-Wschodniej, natomiast udział krajów rozwijających się w eksporcie wzrósł, a w imporcie zmniejszył się.

W obrotach z krajami **Unii Europejskiej** eksport zwiększył się o 11,5% do 353,1 mld zł, a import – o 12,3% do 296,0 mld zł, co wpłynęło na wzrost dodatniego salda z 53,0 mld zł w okresie styczeń–październik ub. roku do 57,1 mld zł w br. Obroty liczone w euro wyniosły w eksporcie 87,7 mld EUR, tj. o 10,9% więcej niż przed rokiem, a w imporcie 73,6 mld EUR – wzrost o 11,8%. Dodatkowo saldo wyniosło 14,1 mld EUR (w ub. roku 13,2 mld EUR). Eksport w dolarach USA był wyższy o 17,2%, a import – o 18,4%, dodatkowo saldo wyniosło 19,6 mld USD wobec 17,6 mld USD w ub. roku. Eksport do krajów Unii Europejskiej stanowił 77,8% wartości eksportu ogółem, a import z tych krajów – 59,2% wartości importu ogółem wobec odpowiednio 79,2% i 59,8% w okresie styczeń–październik ub. roku.

Wartość eksportu do **Niemiec** wzrosła o 14,0% do poziomu 119,0 mld zł, a import zwiększył się również o 14,0% do 110,7 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 8,3 mld zł (w okresie styczeń–październik ub. roku 7,3 mld zł). Obroty z Niemcami wyrażone w euro wzrosły o 13,3% w eksporcie i o 13,5% w imporcie, a dodatkowo saldo wyniosło 2,0 mld EUR (przed rokiem 1,8 mld EUR). Nieznacznie zwiększył się udział Niemiec w obrotach ogółem: w eksporcie z 26,1% w okresie styczeń–październik ub. roku do 26,2%, a w imporcie – z 22,0% do 22,1%.

STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO w okresie styczeń–październik 2011 r.

Zmiany do okresu I-X 2010 r. (w pkt proc.)

W wymianie z Niemcami (wg grup towarowych SITC) odnotowano m.in. wzrost eksportu spalinowych silników tłokowych i ich części, koksu i półkoksu, wyrobów z metali nieszlachetnych, natomiast spadek – m.in. odbiorników telewizyjnych, samochodów osobowych i elektrycznego sprzętu przekąźnikowego. W imporcie zwiększyła się m.in. wartość dostaw spalinowych silników tłokowych i ich części oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, natomiast obniżyła się – m.in. samochodów osobowych.

Wśród naszych partnerów handlowych, kolejne pozycje po Niemczech zajmowały w eksporcie – W. Brytania (6,3%), Republika Czeska (6,2%), Francja (6,1%), Włochy (5,4%), Rosja (4,5%), Niderlandy (4,3%), Szwecja (2,8%), Węgry (2,6%) oraz Ukraina (2,5%), a w imporcie – Rosja (12,2%), Chiny (8,7%), Włochy (5,3%), Francja (4,2%), Republika Czeska (3,8%), Niderlandy (3,7%), W. Brytania (2,6%), Stany Zjednoczone i Belgia (po 2,2%).

Obroty towarowe z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej**, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, zwiększyły się w eksporcie o 20,1% do poziomu 37,9 mld zł, a w imporcie – o 40,7% do 71,5 mld zł. Wymiana zamknęła się ujemnym saldem 33,6 mld zł wobec ujemnego salda 19,3 mld zł przed rokiem. Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 9,4 mld EUR, a w imporcie 17,7 mld EUR i były wyższe odpowiednio o 19,5% i o 39,9%, natomiast ujemne saldo wyniosło 8,3 mld EUR wobec minus 4,8 mld EUR w ub. roku. Eksport i import w dolarach USA były wyższe odpowiednio o 27,4% i o 48,0%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 11,7 mld USD wobec minus 6,5 mld USD przed rokiem. Udział eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem wzrósł z 7,9% w okresie styczeń–październik ub. roku do 8,3%, a importu odpowiednio – z 11,5% do 14,3%.

W rankingu naszych partnerów handlowych **Rosja** przesunęła się w eksporcie z siódmego miejsca przed rokiem na szóste, a w imporcie pozostała na drugim. Eksport do Rosji zwiększył się, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, o 24,9% i wyniósł 20,6 mld zł, natomiast import wzrósł o 38,9% – do poziomu 61,0 mld zł. Ujemne saldo obrotów wyniosło 40,4 mld zł wobec minus 27,4 mld zł w okresie styczeń–październik ub. roku. Obroty z Rosją wyrażone w euro zwiększyły się o 24,4% w eksporcie i o 38,1% w imporcie, a ujemne saldo wyniosło 10,0 mld EUR (przed rokiem minus 6,9 mld EUR). Wartość wymiany liczonej w dolarach USA po stronie eksportu wzrosła o 32,7%, a po stronie importu – o 45,9%. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 14,0 mld USD (przed rokiem minus 9,1 mld USD). Udział Rosji zwiększył się w eksporcie ogółem z 4,1% w okresie styczeń–październik ub. roku do 4,5%, a w imporcie – z 10,0% do 12,2%.

W obrotach z Rosją (wg grup SITC) wyższa niż przed rokiem była m.in. wartość eksportu statków, łodzi i konstrukcji pływających oraz części i akcesoriów do pojazdów, a niższa – m.in. preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych oraz leków. Na wzrost importu wpłynęło zwiększenie wartości dostaw ropy naftowej, a także m.in. węgla oraz propanu i butanu skroplonego.

W obrotach ogółem **wg nomenklatury SITC** odnotowano wzrost we wszystkich sekcjach towarowych, szczególnie wysoki – paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych. Podobnie jak w poprzednim okresie, obserwowano wysoką dynamikę importu olejów, tłuszczów i wosków zwierzęcych i roślinnych. W strukturze towarowej obrotów znacznie obniżył się udział maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego, natomiast zwiększył się – w eksporcie towarów przemysłowych sklasyfikowanych głównie wg surowca, a w imporcie paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2011		I-X 2010	I-X 2011
	w mln zł	I-X 2010=100	struktura w %	
EKSPORT	453791,9	113,5	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	41309,2	113,7	9,1	9,1
Napoje i tytoń	5692,1	107,0	1,3	1,3
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	10627,8	114,8	2,3	2,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	22160,1	136,3	4,1	4,9
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	875,4	112,5	0,2	0,2
Chemikalia i produkty pokrewne	40469,6	118,4	8,6	8,9
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	97332,9	120,3	20,2	21,5
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	177286,0	107,1	41,4	39,1
Różne wyroby przemysłowe	57549,9	113,2	12,7	12,7
IMPORT	500077,4	113,5	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	32013,8	113,0	6,4	6,4
Napoje i tytoń	2974,5	109,4	0,6	0,6
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw	17041,5	126,4	3,1	3,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne	64583,5	138,6	10,6	12,9
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	2169,7	159,3	0,3	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne	72041,3	112,5	14,5	14,4
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca	92054,0	115,9	18,0	18,4
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	156674,7	104,2	34,1	31,3
Różne wyroby przemysłowe	48557,5	106,6	10,3	9,7

Eksport **produktów rolno-spożywczych**, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, był wyższy o 12,2% i wyniósł 49679,4 mln zł (12316,2 mln EUR), a import wzrósł o 15,3% do poziomu 40855,9 mln zł (10157,3 mln EUR). Obroty zamknęły się dodatnim saldem 8823,5 mln zł (2158,9 mln EUR) wobec dodatniego salda 8829,5 mln zł (2206,4 mln EUR) w okresie dziesięciu miesięcy ub. roku. Udział produktów rolno-spożywczych w eksporcie ogółem wyniósł 10,9%, a w imporcie ogółem – 8,2% (przed rokiem odpowiednio 11,1% i 8,0%).

Zwiększyła się wartość obrotów towarami rolno – spożywczymi ze wszystkimi grupami krajów, w tym eksport do krajów rozwijających się – o 43,0%, do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 13,3% i do krajów rozwiniętych – o 9,8% (w tym do krajów UE o 10,0%) oraz import z krajów rozwiniętych – o 13,9% (w tym z krajów UE o 16,6%) i z krajów rozwijających się – o 13,4%.

Obroty towarowe produktów rolno-spożywczych (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2011							
	eksport				import			
	w mln zł	w mln EUR	I-X 2010=100	struktura w %	w mln zł	w mln EUR	I-X 2010=100	struktura w %
Produkty rolno-spożywcze	49679,4	12316,2	112,2	100,0	40855,9	10157,3	115,3	100,0
Przetwory spożywcze.....	23043,7	5711,6	112,3	46,4	16416,9	4080,3	111,7	40,2
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	16891,4	4189,3	116,2	34,0	10516,5	2611,4	109,5	25,7
Produkty pochodzenia roślinnego.....	8529,1	2115,0	104,4	17,2	11447,4	2851,5	119,9	28,0
Oleje i tłuszcze.....	1215,2	300,3	118,0	2,4	2475,1	614,1	155,8	6,1

Eksport **zbóż** obniżył się w porównaniu z okresem dziesięciu miesięcy ub. roku o ponad połowę i wyniósł 826,6 tys. ton o wartości 819,8 mln zł (199,1 mln EUR). W okresie styczeń–październik br. na rynki zagraniczne skierowano m.in. 451,4 tys. ton pszenicy i mieszanki żyta z pszenicą, 127,6 tys. ton kukurydzy, 79,0 tys. ton jęczmienia, 72,1 tys. ton żyta oraz 65,2 tys. ton pszenżyta. Głównymi odbiorcami zbóż były Niemcy. Import zbóż wyniósł 1380,0 tys. ton (o 35,8% więcej niż przed rokiem) o wartości 1423,1 mln zł (356,7 mln EUR). Sprowadzano przede wszystkim pszenicę i mieszankę żyta z pszenicą (651,2 tys. ton), kukurydzę (384,5 tys. ton), jęczmień (196,8 tys. ton) oraz ryż (100,2 tys. ton). Dostawy pochodziły głównie z Republiki Czeskiej, Niemiec, Węgier i Słowacji.

W strukturze **rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, obniżył się udział importu dóbr inwestycyjnych z 15,5% do 14,6% oraz towarów przeznaczonych na cele konsumpcyjne z 20,9% do 19,5%, wzrósł natomiast udział importu towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie z 63,6% do 65,9%. Odnotowano wzrost importu we wszystkich grupach towarowych, w tym towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie o 17,5%, dóbr inwestycyjnych o 7,2% oraz towarów konsumpcyjnych o 5,9%.

Pieniądz

W końcu listopada br. **podaż pieniądza M3**¹³ wyniosła 851969,5 mln zł i była o 8,7% wyższa niż w końcu grudnia ub. roku i o 2,0% większa niż przed miesiącem.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2010		2011			
	XI	XII	X	XI	zmiana w stosunku do	
					X 2011	XII 2010
	w mln zł					
Podaż pieniądza (M3)	763350,1	783648,5	835655,5	851969,5	16314,0	68321,0
pieniądz gotówkowy w obiegu	91475,4	92707,0	99500,5	99334,6	-165,9	6627,6
depozyty i inne zobowiązania	663162,2	681950,9	718084,4	737364,6	19279,8	55413,2
pozostałe składniki M3	8712,5	8990,6	18070,6	15270,7	-2799,9	6280,1
Aktywa zagraniczne netto	101066,7	90328,2	119913,6	125603,9	5690,3	35275,7
Aktywa krajowe netto	662283,5	693320,3	715741,8	726365,6	10623,7	33045,3
należności	769103,5	769989,6	857935,9	882340,3	24404,4	112350,7
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	110102,0	124381,0	98664,1	100870,3	2206,2	-23510,7
saldo pozostałych pozycji netto	-216922,1	-201050,3	-240858,2	-256845,1	-15986,9	-55794,7

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) w końcu listopada br. wyniosły 99334,6 mln zł i zwiększyły się w porównaniu z końcem grudnia ub. roku o 7,1%, a w stosunku do października br. zmniejszyły się o 0,2%.

Depozyty i inne zobowiązania, tj. główna pozycja w strukturze podaży pieniądza (M3) w końcu listopada br. wyniosły 737634,2 mln zł i były wyższe niż na koniec grudnia ub. roku o 8,1%. Wzrosły depozyty i inne zobowiązania wobec instytucji samorządowych – o 14,2%, gospodarstw domowych – o 10,3%, przedsiębiorstw – o 7,0%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 4,5% oraz niemonetarnych instytucji finansowych – o 1,2%. Obniżył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec funduszy ubezpieczeń społecznych o 71,8%.

¹³ Opracowano na podstawie danych NBP.

W stosunku do poprzedniego miesiąca depozyty i inne zobowiązania zwiększyły się o 2,7%, w tym wobec funduszy ubezpieczeń społecznych – o 9,3%, przedsiębiorstw – o 6,9% oraz gospodarstw domowych – o 1,7%. Zmniejszył się natomiast stan depozytów i innych zobowiązań wobec niemonetarnych instytucji finansowych – o 3,0%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 0,8% oraz instytucji samorządowych – o 0,5%.

Pozostałe składniki M3 na koniec listopada br. wyniosły 15270,7 mln zł. Wartość tej pozycji wzrosła w stosunku do końca grudnia ub. roku o 69,9%, zaś w porównaniu ze stanem na koniec października br. zmniejszyła się o 15,5%.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które w końcu listopada br. wyniosły 125603,9 mln zł. Ich wartość w stosunku do końca grudnia ub. roku wzrosła o 39,1%, a w odniesieniu do końca października br. o 4,7%.

Aktywa krajowe netto na koniec listopada br. wyniosły 726365,6 mln zł i zwiększyły się w stosunku do końca grudnia ub. roku o 4,8%, a w porównaniu ze stanem na koniec października br. o 1,5%.

Należności, stanowiące największy udział w strukturze aktywów krajowych netto, ukształtowały się w końcu listopada br. na poziomie 882340,3 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem grudnia ub. roku o 14,6%, w tym zwiększyły się należności od przedsiębiorstw – o 19,0%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 18,6%, instytucji samorządowych – o 14,3%, gospodarstw domowych – o 12,8% oraz niemonetarnych instytucji finansowych – o 9,4%. Należności od funduszy ubezpieczeń społecznych zwiększyły się z 0,1 mln zł do 200,0 mln zł.

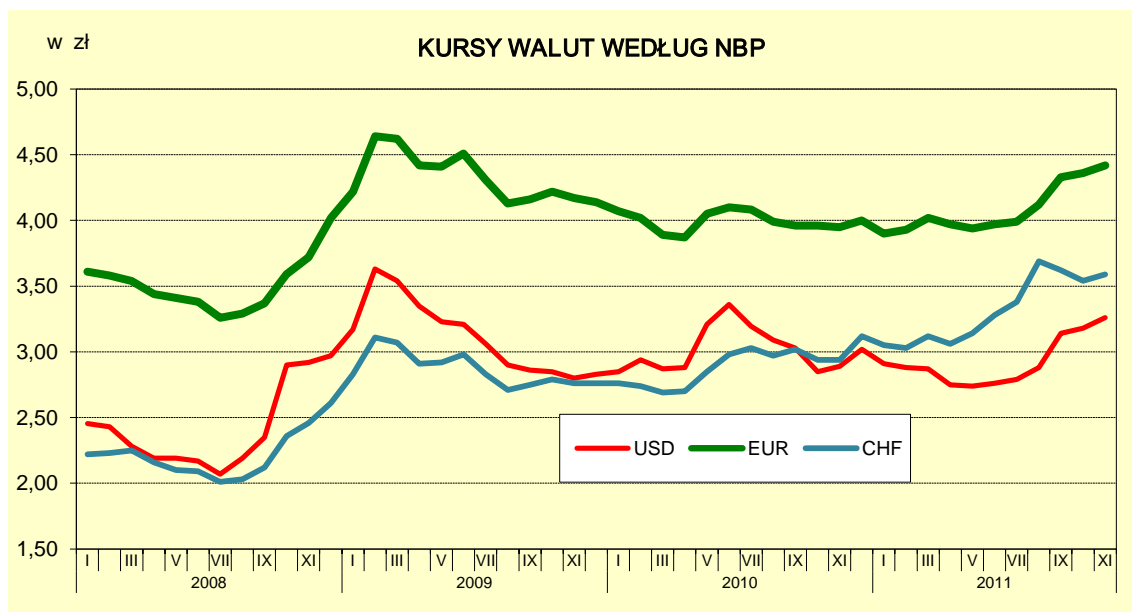
W stosunku do końca października br. należności wzrosły o 2,8%, w tym zwiększyły się należności od niemonetarnych instytucji finansowych – o 6,7%, przedsiębiorstw – o 3,9%, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych – o 3,0%, instytucji samorządowych – o 2,8% oraz gospodarstw domowych – o 2,1%.

Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego wyniosło na koniec listopada br. 100870,3 mln zł. W porównaniu z końcem ub. roku zadłużenie to zmniejszyło się o 18,9%, a w stosunku do stanu na koniec października br. wzrosło o 2,2%.

Czynnikiem obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto** w kwocie 256845,1 mln zł, które pogłębiło się w relacji do stanu na koniec ub. roku o 55794,7 mln zł, a w stosunku do miesiąca poprzedniego o 15986,9 mln zł.

Obowiązujące od 9 czerwca br. **podstawowe stopy procentowe** Narodowego Banku Polskiego nie uległy zmianie i wyniosły odpowiednio: stopa redyskontowa weksli – 4,75%, stopa kredytu lombardowego – 6,00%, stopa referencyjna – 4,50%, stopa depozytowa – 3,00%.

Średni miesięczny **kurs dolara amerykańskiego** w Narodowym Banku Polskim wyniósł w listopadzie br. 326,09 zł/100 USD i wzrósł w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 12,8%, a w porównaniu ze średnim kursem w grudniu ub. roku o 8,0%. W stosunku do października br. kurs był wyższy o 2,6%.

Średni miesięczny **kurs euro** w Narodowym Banku Polskim w listopadzie br. ukształtował się na poziomie 442,39 zł/100 EUR i wzrósł w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 11,9%, a w porównaniu ze średnim kursem w grudniu ub. roku o 10,7%. W porównaniu z październikiem br. kurs ten zwiększył się o 1,6%.

Średni miesięczny **kurs franka szwajcarskiego** w Narodowym Banku Polskim w listopadzie br. wyniósł 359,34 zł/100 CHF i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu ub. roku o 22,1%, a w porównaniu ze średnim kursem w grudniu ub. roku był wyższy o 15,3%. W stosunku do października br. kurs ten wzrósł o 1,4%.

Budżet państwa

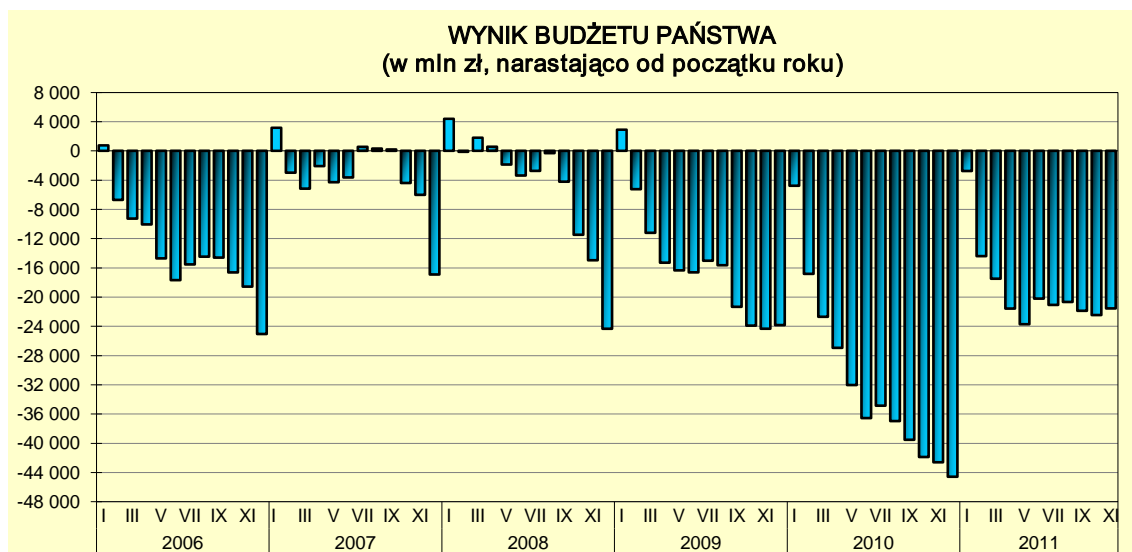
W okresie styczeń–listopad br. **dochody** budżetu państwa¹⁴ wyniosły 254970,2 mln zł (tj. 93,3% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2011 r.), a **wydatki** 276534,1 mln zł (odpowiednio 88,3%). **Deficyt** ukształtował się na poziomie 21563,9 mln zł, co stanowiło 53,6% planu.

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2011 r.	I-XI 2011		
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	struktura
	w mln zł		w %	
Dochody ogółem	273144,4	254970,2	93,3	100,0
dochody podatkowe.....	242670,0	223804,2	92,2	87,8
podatki pośrednie.....	179670,0	168241,1	93,6	66,0
w tym podatek akcyzowy	58700,0	52932,9	90,2	20,8
podatek dochodowy od osób prawnych	24800,0	21528,7	86,8	8,4
podatek dochodowy od osób fizycznych	38200,0	34034,4	89,1	13,3
dochody niepodatkowe	28049,4	30018,4	107,0	11,8
w tym wpływy z cła	1831,0	1745,6	95,3	0,7
środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegające zwrotowi	2425,0	1147,6	47,3	0,4
Wspólna Polityka Rolna i Rybacka	98,1	79,9	81,4	0,0
fundusze strukturalne i inne	2326,9	1067,7	45,9	0,4
Wydatki ogółem	313344,4	276534,1	88,3	100,0
w tym:				
obsługa długu krajowego	29575,7	26283,2	88,9	9,5
obsługa zadłużenia zagranicznego	8858,8	8486,0	95,8	3,1
rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	15656,4	13454,6	85,9	4,9
dotacje dla:				
Funduszu Emerytalno-Rentowego	15120,0	13742,3	90,9	5,0
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	37134,4	37134,4	100,0	13,4
subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	48357,7	47220,2	97,6	17,1
Deficyt	-40200,0	-21563,9	53,6	x
Finansowanie deficytu ^a				
źródła krajowe	31147,3	16798,4	53,9	x
źródła zagraniczne	24459,4	9951,6	40,7	x

a Obejmuje finansowanie deficytu budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

¹⁴ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–listopad 2011 r.”

W okresie styczeń–listopad br. realizacja ustawy budżetowej w zakresie dochodów była o 2,2 pkt proc. wyższa niż przed rokiem. Wpływy z podatków pośrednich wyniosły 168241,1 mln zł (tj. o 9,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), w tym z podatku akcyzowego – 52932,9 mln zł (o 4,1% więcej niż przed rokiem). Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio 66,0% i 20,8%.

Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych wyniosły 21528,7 mln zł (o 16,9% więcej niż przed rokiem), a wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych – 34034,4 mln zł (o 7,4% więcej niż przed rokiem). Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 8,4% i 13,3%. Dochody budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiły 47,3% planu i były w okresie styczeń–listopad br. niższe o 15,7% od dochodów z tego tytułu uzyskanych w roku ubiegłym.

Realizacja ustawy budżetowej w zakresie wydatków w okresie styczeń–listopad br. była o 1,2 pkt proc. niższa niż przed rokiem. Wyплаты subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego były o 2,2% wyższe niż w okresie styczeń–listopad ub. roku i wyniosły 47220,2 mln zł (97,6% kwoty założonej w ustawie), co stanowiło 17,1% wydatków ogółem. Dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego wyniosły 13742,3 mln zł (o 0,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku), a dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – 37134,4 mln zł (o 2,1% mniej), tj. odpowiednio 5,0% i 13,4% wydatków ogółem. Wydatki na obsługę długu krajowego i zagranicznego stanowiły 12,6% wydatków ogółem (przed rokiem 12,4%).

Według danych izb skarbowych i celnych, zaległości z tytułu podatków wg stanu w dniu 30 września br. kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Zaległości			Z zaległości ogółem			
	ogółem	w tym z lat ubiegłych	struktura w %	płatne w ratach i odroczone	wstrzymanie wykonania decyzji	w postępowaniu egzekucyjnym	pozostałe zaległości
	w mln zł			w mln zł			
Ogółem.....	24765,8	18463,1	100,0	400,3	336,5	14291,5	9737,5
w tym:							
Podatek dochodowy od osób prawnych.....	1223,8	884,1	4,9	21,5	56,5	568,6	577,2
Podatek dochodowy od osób fizycznych.....	4550,4	3313,0	18,4	137,1	99,6	3041,7	1272,0
Podatek od towarów i usług (VAT)	12776,2	8975,6	51,6	204,1	104,6	7757,3	4710,2
Podatek akcyzowy	6141,9	5238,8	24,8	37,5	75,8	2886,8	3141,8
Podatek od gier	52,9	31,0	0,2	0,1	0,0	30,2	22,6
Podatki zniesione	20,6	20,6	0,1	0,0	0,0	6,9	13,7

W porównaniu ze stanem w dniu 31 grudnia 2010 r. łączne zaległości wzrosły o 2211,4 mln zł, tj. o 9,8% (w analogicznym okresie ub. roku wzrost o 6,4%). Zaległości z tytułu podatku akcyzowego wzrosły o 7,8% (wobec 9,0% przed rokiem), z tytułu podatku od towarów i usług – o 10,0% (przed rokiem wzrost o 5,5%). W łącznej kwocie zaległości najwyższy udział miały zaległości z tytułu podatku od towarów i usług – 51,6% (przed rokiem 51,5%), podatku akcyzowego 24,8% (wobec 24,7%) i podatku dochodowego od osób fizycznych – 18,4% (wobec 18,5%).

Według danych Ministerstwa Finansów, wskaźnik realizacji podatków¹⁵ ogółem (tzw. ściągальność) w końcu III kw. br. wyniósł 96,9% (wobec 97,0% przed rokiem). Wskaźnik ten dla podatku od towarów i usług ukształtował się na poziomie 95,9%, podatku dochodowego od osób fizycznych – 97,4%, a dochodowego od osób prawnych – 98,4% (wobec odpowiednio 95,9%, 97,5% i 98,4% na koniec III kw. ub. roku).

¹⁵ Jest to stosunek wielkości zrealizowanych wpływów bieżących pomniejszonych o nadpłaty podatku, do wielkości podatku należnego będącego sumą zrealizowanych wpływów bieżących pomniejszonych o nadpłaty podatku, wielkości bieżących zaległości, kwoty umorzonych zobowiązań podatkowych oraz zobowiązań, których poboru zaniechano.

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2011			I-X 2010
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	struktura	
			w %	
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych	42972,4	75,2	100,0	100,0
w tym:				
transport i łączność	1851,0	62,5	4,3	4,7
nauka	422,5	88,1	1,0	2,5
oświata i wychowanie	1149,1	80,7	2,7	2,6
szkolnictwo wyższe	22,5	79,3	0,1	0,0
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	148,0	71,4	0,3	0,4
ochrona zdrowia	1858,1	73,9	4,3	4,2
pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	198,9	76,5	0,5	0,4
administracja publiczna	8025,6	78,1	18,7	17,6
urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1375,5	75,7	3,2	3,2
wymiar sprawiedliwości	7335,2	81,2	17,1	17,2
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	7978,4	81,2	18,6	18,9
obrona narodowa	8717,7	70,7	20,3	20,5

W okresie styczeń–październik br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 2,6% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków wyniósł 16,9% (wobec 17,0% w analogicznym okresie ub. roku).

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

Wyszczególnienie a – 2010, b – 2011	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Bezrobotni zarejestrowani (w tys.)	2053 2105	2102 2150	2077 2134	1974 2044	1908 1963	1844 1883	1813 1863	1800 1855	1813 1862	1819 1868	1858 1915	1955
Stopa bezrobocia (w %)	12,9 13,1	13,2 13,4	13,0 13,3	12,4 12,8	12,1 12,4	11,7 11,9	11,5 11,8	11,4 11,8	11,5 11,8	11,5 11,8	11,7 12,1	12,4
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w tys. osób	5301 5501	5293 5513	5294 5509	5308 5514	5320 5514	5336 5527	5350 5528	5352 5520	5364 5515	5375 5512	5381 5515	5379
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw (w zł)	3231,13 3391,59	3288,29 3422,14	3493,42 3633,54	3398,67 3597,84	3346,61 3483,99	3403,65 3600,47	3433,32 3611,56	3407,26 3591,23	3403,68 3581,94	3440,22 3617,16	3525,67 3682,19	3847,91
poprzedni miesiąc=100	88,5 88,1	101,8 100,9	106,2 106,2	97,3 99,0	98,5 96,8	101,7 103,3	100,9 100,3	99,2 99,4	99,9 99,7	101,1 101,0	102,5 101,8	109,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,5 105,0	102,9 104,1	104,8 104,0	103,2 105,9	104,8 104,1	103,5 105,8	102,1 105,2	104,2 105,4	103,7 105,2	103,9 105,1	103,6 104,4	105,4
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw	97,0 101,5	99,9 100,7	102,1 99,9	100,8 101,5	102,5 99,3	101,3 101,6	100,2 101,3	102,3 101,2	101,3 101,3	101,2 100,9	101,1 99,8	102,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta realna brutto: z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	104,1 102,2	104,8 102,3	103,9 100,1	103,6 100,0	103,9 99,3	103,6 100,1	103,7 100,4	103,9 100,1	103,1 100,6	102,7 100,2	102,9 99,6	102,9
rolników indywidualnych analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	102,4 100,5	103,1 100,4	102,0 98,0	102,2 98,1	102,4 97,4	102,0 98,3	102,3 98,7	102,1 98,4	101,3 98,8	101,1 98,5	101,3 97,9	101,0
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych: poprzedni miesiąc=100	100,6 101,2	100,2 100,2	100,3 100,9	100,4 100,5	100,3 100,6	100,3 99,6	99,8 99,7	99,6 100,0	100,6 100,1	100,5 100,7	100,1 100,7	100,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	103,5 103,6	102,9 103,6	102,6 104,3	102,4 104,5	102,2 105,0	102,3 104,2	102,0 104,1	102,0 104,3	102,5 103,9	102,8 104,3	102,7 104,8	103,1
grudzień poprzedniego roku=100	100,6 101,2	100,9 101,4	101,2 102,3	101,6 102,9	101,9 103,5	102,2 103,1	102,0 102,8	101,5 102,7	102,1 102,8	102,6 103,5	102,8 104,2	103,1
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu: poprzedni miesiąc=100	100,4 100,4	99,9 101,2	99,8 101,6	101,4 100,7	102,0 99,7	101,0 100,3	100,1 100,4	99,8 100,6	100,1 101,7	100,0 100,1	100,4 100,7	101,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	100,2 106,2	97,6 107,5	97,4 109,5	99,6 108,8	101,9 106,3	102,1 105,6	103,8 105,9	104,0 106,8	104,3 108,4	103,9 108,5	104,7 108,9	106,2
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej: poprzedni miesiąc=100	99,8 100,1	99,9 100,1	100,0 100,2	100,1 100,2	100,1 100,2	100,1 100,3	99,9 100,2	100,0 100,3	100,0 100,1	100,0 100,1	100,0 100,0	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	99,3 100,3	99,4 100,4	99,5 100,6	99,7 100,6	100,0 100,7	100,1 100,8	100,2 101,1	100,2 101,4	100,2 101,6	100,1 101,6	100,0 101,7	100,0

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wyszczególnienie a – 2010, b – 2011												
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe ¹):												
poprzedni miesiąc=100	a	94,6	103,1	119,1	90,8	101,6	106,8	94,1	98,2	113,1	98,4	98,6
b	b	93,7	103,3	115,2	90,7	102,7	101,0	94,0	104,1	112,6	97,6	100,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	108,5	109,2	112,5	109,7	113,5	114,3	110,5	113,6	111,8	108,0	110,0
b	b	110,3	110,5	106,8	106,7	107,8	102,0	101,8	107,9	107,4	106,4	108,7
Produkcja budowlano-montażowa (ceny stałe ¹):												
poprzedni miesiąc=100	a	31,1	104,2	136,2	117,8	117,5	124,5	97,0	106,7	111,0	103,8	89,2
b	b	30,7	111,5	142,4	109,7	125,9	117,6	96,6	101,5	118,3	95,7	92,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	84,7	75,3	89,1	93,7	102,3	109,6	100,8	108,4	113,4	109,4	114,2
b	b	111,0	118,7	124,2	115,6	123,9	117,0	116,5	110,8	118,1	108,9	113,0
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	a	12791	22655	34047	44852	53838	63779	75441	85990	97674	109414	121632
b	b	10289	18336	27508	37006	45795	54649	65210	76125	86968	100667	114040
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny stałe ²):												
poprzedni miesiąc=100	a	75,3	95,9	121,3	93,9	102,7	103,9	103,6	99,0	100,4	103,6	93,1
b	b	70,8	101,8	117,4	101,7	98,3	101,9	101,3	101,5	101,3	102,8	93,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,8	97,2	105,9	96,0	102,0	104,5	102,4	105,1	106,4	106,4	106,1
b	b	102,3	108,6	105,1	113,6	108,5	106,4	104,2	106,9	107,7	106,8	107,4
Wynik budżetu państwa – od początku roku (w mln zł)	a	-4779,2	-16835,6	-22707,6	-26957,0	-32046,2	-36568,7	-34870,3	-36975,9	-39535,5	-41890,2	-42613,1
b	b	-2762,0	-14409,2	-17499,7	-21585,5	-23728,3	-20222,2	-21083,6	-20680,7	-21888,5	-22470,4	-21563,9
Średnie kursy walut w zł – NBP:												
100 dolarów USA	a	285,18	293,85	286,72	287,99	321,37	335,71	319,50	308,94	303,18	284,82	289,13
b	b	291,48	287,87	286,88	274,67	274,19	275,86	279,11	287,70	314,29	317,69	326,09
100 euro	a	407,20	401,55	389,19	387,04	405,21	410,25	408,18	398,72	395,58	395,62	395,31
b	b	389,69	392,86	401,74	397,06	393,95	396,95	399,07	412,32	433,32	435,62	442,39
100 franków szwajcarskich	a	275,73	273,71	268,85	269,97	285,04	297,78	303,08	297,25	301,96	293,58	294,32
b	b	305,03	303,12	311,88	305,92	314,00	327,99	338,24	368,94	361,93	354,41	359,34
Handel zagraniczny w mln zł												
eksport	a	34236,9	36286,1	40612,0	38498,9	40021,8	43053,8	40591,0	38076,8	44360,5	43939,3	42551,4
b	b	39971,4	42274,4	47991,1	43998,5	46010,0	44738,2	42049,4	45401,7	51544,7	49812,5	49812,5
import	a	36572,4	39626,3	45147,3	41568,7	44284,2	46905,5	44136,5	48287,7	48787,4	49527,1	45942,2
b	b	43797,9	46782,4	52315,1	49435,5	51219,4	50966,0	47968,0	50541,1	54368,3	52683,7	52683,7
saldo	a	-2335,5	-3340,2	-4535,3	-3069,8	-4262,4	-3851,7	-4844,3	-6059,7	-3927,2	-4848,1	-6975,7
b	b	-3826,5	-4508,0	-4324,0	-5437,0	-5209,4	-6227,8	-5918,6	-5139,4	-2823,6	-2871,2	-2871,2

¹ Średnie ceny bieżące z 2005 r. ² Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB ^a			Handel zagraniczny			Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b			Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych			Produkcja przemysłowa ^c			Produkcja w budownictwie ^c												
	2010	2011		eksport	import ^d	saldo	X	IX	X	XI	X	IX	X	IX	X	IX	X	IX										
		II kw. ^b	III kw. ^b																I—IX 2011	I—IX 2010	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011	2011
		zmiana w % w ujęciu rocznym																										
zmiana w % w ujęciu rocznym																												
UE - 27	1,9	1,7	1,4	.	.	.	9,6	9,7	9,8	2,3	3,3	3,4	6,9	2,1	1,3	-1,2	0,8	-2,1										
Strefa euro - 17	1,9	1,7	1,4	.	.	.	10,1	10,2	10,3	1,9	3,0	3,0	7,3	2,2	1,3	-6,4	0,1	-2,8										
Austria	2,3	4,1	2,9	13,6	16,9	-6,6	4,2	3,9	4,1	1,8	3,8	3,8	8,7	3,7	.	-2,5	-1,8	.										
Belgia	2,3	2,2	1,7	13,0	15,1	8,2	8,1	6,7	6,6	3,0	3,4	3,7	8,3	4,8	.	0,3	2,8	.										
Bulgaria	0,2	2,0	1,6	32,9	23,0	-1,7	11,0	11,9	12,1	4,0	3,0	2,6	4,7	1,4	2,4	-10,8	-11,8	-9,5										
Cypr	1,1	1,3	-0,5	26,5	-0,5	-3,7	6,0	7,9	8,2	1,7	3,2	4,0	-1,8	-12,6	.	-7,1 ^e	-7,9 ^f	-5,8 ^g										
Dania	1,3	1,8	-0,3	12,1	13,2	8,5	7,7	7,6	7,7	2,5	2,7	2,5	6,3	-2,6	-0,3	-3,6 ^h	0,9 ^g	4,3 ⁱ										
Estonia	2,3	8,4	8,3	47,3	43,8	-0,5	16,1 ^h	12,7 ^g	11,3 ⁱ	5,0	4,7	4,4	34,7	6,4	2,3	1,1 ^h	11,5 ^g	25,5 ⁱ										
Finlandia	3,6	1,9	2,7	14,1	18,3	-2,0	8,1	7,6	7,5	2,4	3,2	3,2	11,8	-2,2	-6,0	14,5	6,4	.										
Francja	1,5	1,6	1,6	9,2	13,4	-6,5 ^h	9,7	9,8	9,8	1,8	2,5	2,7	3,9	1,1	1,4	-2,4	0,9	-0,7										
Grecja	-3,5	-7,4 ^k	-5,0 ^k	42,3	-19,4	-13,2	13,9	.	.	4,8	2,9	2,8	-5,9	-2,0	-12,4	-37,1 ^h	-35,8 ^g	-8,3 ⁱ										
Hiszpania	-0,1	0,8	0,8	12,5	8,0	-36,7	20,5	22,5	22,8	2,3	3,0	2,9	-1,7	-1,4	-4,0	-30,3	1,3	-4,0										
Irlandia	-0,4	2,1	-0,2	4,2	3,4	32,4	14,2	14,3	14,3	-0,8	1,5	1,7	7,2	0,5	12,2	-28,6 ^h	-22,0 ^g	-18,6 ⁱ										
Litwa	1,4	6,5	7,3	35,1	33,5	-1,9	18,3 ^h	15,5 ^g	15,0 ⁱ	2,5	4,2	4,4	19,0	9,3	-1,4	6,7 ^h	16,7 ^g	18,4 ⁱ										
Luksemburg	2,7	1,9	.	7,3	12,6	-3,3	4,6	4,8	4,7	2,5	3,8	4,0	3,7	-5,6	-11,3	2,3	-4,4	.										
Łotwa	-0,3	5,3	6,1	33,3	34,7	-1,4	19,3 ^e	16,3 ^f	16,2 ^g	1,7	4,3	4,0	23,2	9,6	5,1	-13,1 ^h	-0,9 ^g	19,6 ⁱ										
Malta	2,9	2,4	2,4	45,7	14,4	-0,8	7,0	6,6	6,7	3,4	2,4	1,5	4,0	-0,8	0,3	-0,1 ^h	0,7 ^g	-0,6 ⁱ										
Niderlandy	1,7	1,8	1,3	11,8	13,4	32,8	4,4	4,5	4,8	1,4	2,8	2,7	6,1	2,7	-2,0	-7,8	5,2	-3,5										
Niemcy	3,7	2,9	2,6	13,6	16,0	117,9	6,8	5,7	5,5	1,6	2,9	2,8	12,8	5,5	4,2	7,2	3,4	1,6										
Polska	3,9	4,6	4,2	13,0	13,6	-10,8	9,6	9,8	9,9	2,6	3,8	4,4	10,0	7,5	7,1	10,3	17,1	9,3										
Portugalia	1,4	-1,0	-1,7	16,2	4,9	-12,4	12,3	12,8	12,9	2,2	4,0	3,8	-2,2	-1,8	0,6	-9,8	-10,0	-11,3										
Republika Czeska	2,7	2,0	1,2	19,6	18,5	5,5	6,9	6,6	6,7	1,9	2,6	2,9	10,8	1,6	1,7	2,9	-7,1	-8,0										
Rumunia	-1,9	1,9	4,4	24,6	20,7	-6,9	7,2	7,7	7,3	7,7	3,6	3,5	4,1	5,7	4,8	-3,2	4,3	-0,4										
Słowacja	4,2	3,4	3,2	20,0	17,6	0,9	14,2	13,5	13,6	1,0	4,6	4,8	13,1	7,4	7,8	4,6	2,3	-1,2										
Słowenia	1,4	0,7	-0,1	16,5	17,5	-0,3	7,6	7,9	7,9	1,6	2,9	2,8	7,3	2,8	1,0	-18,0	-17,4	-25,3										
Szwecja	5,6	4,8	4,6	17,5	16,0	7,2	8,0	7,3	7,5	1,7	1,1	1,1	9,5	6,7	6,0	10,4	7,1	7,3										
Węgry	1,3	1,7	1,5	15,1	13,2	5,5	11,1	9,9	9,8	4,0	3,8	4,3	8,7	3,0	3,0	-13,5	-12,0	-8,6										
Wielka Brytania	1,8	0,6	0,5	11,6	9,5	-8,1	7,8	8,3	.	3,3	5,0	4,8	2,6	-1,4	-2,0	14,8	-0,4	-2,7										
Włochy	1,5	0,7	0,2	13,5	13,4	-23,1	8,4	8,3	8,5	1,9	3,8	3,7	3,9	-2,7	4,2	0,1	-5,8	.										

^a Według PKD 2007/NACE Rev. 2. ^b Dane wyrównane sezonowo. ^c Dane wyrównane dniami roboczymi. ^d Według kraju wysyłki. ^e II kw. 2010 r. ^f I kw. 2011 r. ^g II kw. 2011 r. ^h III kw. 2010 r. ⁱ III kw. 2011 r. ^k Dane niewyrównane sezonowo.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}			Handel zagraniczny			Zharmonizowana stopa bezrobocia ^b			Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)			Produkcja przemysłowa ^b			Produkcja w budownictwie ^b			
	2010	2011		I—IX 2011	eksport	import	saldo	X 2010	2011		XI 2010	2011		X 2010	2011		X 2010	2011	
		II kw.	III kw.						I—IX 2010	IX		X	X		XI	IX		X	
																			zmiana w % w ujęciu rocznym
zmiana w % w ujęciu rocznym							w %			zmiana w % w ujęciu rocznym									
OECD	3,0	1,7	1,8	.	.	.	8,6	8,2	8,3	1,8	3,2	.	6,7	2,5	.	.	.		
w tym:																			
Australia	2,5	1,9	2,5	31,9	23,3	27,9	5,3	5,3	5,2	2,8 ^c	3,6 ^d	3,5 ^e	4,2 ^c	-1,6 ^d	0,7 ^e	5,7 ^c	3,3 ^d	9,4 ^e	
Chile	5,2	6,3	4,6	18,9	30,5	4,3	7,5	7,3	.	2,5	3,7	3,9	2,8	3,1	.	-0,9	12,9	34,8	
Islandia	-4,0	2,1	5,1	.	.	.	7,8 ^c	6,7 ^d	7,2 ^e	2,6	5,3	5,2	24,1 ^f	6,6 ^g	6,0 ^d	-18,0 ^f	-16,9 ^g	-4,0 ^d	
Izrael	4,8	5,1	4,7	16,3	29,5	-10,9	6,6 ^c	5,5 ^d	5,6 ^e	2,3	2,8	2,6	3,7	7,1	.	.	.	.	
Japonia	4,0	-1,0	-0,2	8,3	21,0	-12,4	5,1	4,1	4,5	0,1	-0,2	.	7,4	-3,5	0,2	.	.	.	
Kanada	3,2	2,1	2,4	18,7	16,8	-1,3	7,8	7,1	7,3	2,0	2,9	.	6,9	5,0	.	9,4	4,1	.	
Meksyk	5,6	3,6	4,4	19,9	18,9	-1,7	5,5	5,2	4,8	4,3	3,2	3,5	4,5	3,9	.	3,5	7,1	.	
Norwegia	0,7	0,5	3,7	25,4	21,2	51,4	3,6 ^f	3,3 ^g	3,3 ^d	1,9	1,4	1,2	-2,8	4,5	.	.	.	.	
Nowa Zelandia	1,6	1,5	.	23,0	25,7	0,4	6,4 ^c	6,5 ^d	6,6 ^e	1,5 ^c	5,3 ^d	4,6 ^e	1,0 ^f	0,9 ^g	2,5 ^d	1,0 ^f	-1,0 ^g	10,0 ^d	
Republika Korei	6,2	3,4	3,6	.	.	.	3,5	3,2	3,1	3,0	3,6	4,2	9,2	5,7	7,6	.	.	.	
Stany Zjednoczone	3,0	1,6	1,5	18,1	16,6	-553,8	9,7	9,1	9,0	1,1	3,5	3,4	6,0	3,1	3,9	-12,5	0,0	.	
Szwajcaria	2,7	2,2	1,5	.	.	.	4,1 ^f	3,9 ^g	3,4 ^d	0,2	-0,1	-0,5	8,2 ^f	4,9 ^g	2,6 ^d	-0,3 ^c	4,0 ^d	-0,4 ^e	
Turcja	9,0	8,1	8,5	22,4	39,9	-82,0	10,6 ^f	9,2 ^g	9,1 ^d	7,3	7,7	9,5	11,7	11,5	.	.	.	.	
Brazylia	7,5	3,3	2,2	31,3	26,8	21,8	6,3 ^h	6,2 ^h	6,0 ^h	5,6	7,0	6,6	3,9	-1,5	.	7,6	3,7	.	
Chiny	10,3	9,5	9,1	22,6	27,1	131,3	.	.	.	5,1	5,5	4,2	.	.	.	.	.	.	
Indie	10,1	8,1	.	.	.	.	.	.	.	8,3	9,4	.	11,4	1,8	.	.	.	.	
Rep. Pd. Afryki	2,8	3,3	2,9	26,5	27,0	-1,8	25,2 ^{ch}	25,7 ^{dh}	25,0 ^{eh}	3,5	6,2	6,2	.	.	.	-19,8	21,8	.	
Rosja	4,0	3,4	.	32,0	35,8	144,4	7,2 ^h	6,6 ^h	6,8 ^h	8,1	7,2	.	7,4	4,5	3,5	-13,9 ^c	1,8 ^d	10,9 ^e	

a Według PKD 2007/ NACE Rev. 2. b Dane wyrównane sezonowo. c III kw. 2011 r. d II kw. 2010 r. e III kw. 2011 r. f II kw. 2010 r. g I kw. 2011 r. h Dane na podstawie badania LFS.

Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego, produkcji przemysłowej i produkcji w budownictwie w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródło: EUROSTAT, OECD, National Bureau of Statistics of China, Istat, GUS — dane pobrano w dn. 20.12.2011 r.